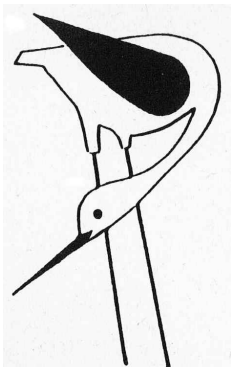

Broedvogelinventarisatie Biervliet 2009

Maart 2010

Inhoud

Samenvatting.....	5
Inleiding.....	6
1 Methode en weersomstandigheden.....	7
1.1 Methode.....	7
1.2 Weersomstandigheden.....	7
Maart.....	8
April.....	8
Mei.....	8
Juni.....	8
2 Gebiedsbeschrijving.....	9
3 Resultaten.....	12
3.1 Broedvogels 2009.....	12
3.2 Bespreking van de waargenomen soorten.....	12
4 Aanbevelingen voor inrichting en beheer.....	49
Literatuur.....	50

DANKWOORD

Met dank aan Marco Knipping, Karel Leeftink en Frits Lijbaart voor het uitvoeren van de inventarisaties. SOVON wordt bedankt voor het beschikbaar stellen van gegevens over het weer.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Terneuzen en op initiatief van Natuur en Zo, is door leden van de vogelwerkgroep van de Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut een broedvogelinventarisatie uitgevoerd in Biervliet ter grote van 65 hectare.

Het doel was de broedvogelbevolking van het dorp in kaart te brengen. De inventarisatie maakt onderdeel uit van het project Stadsvogels van Vogelbescherming Nederland, waaraan de gemeente Terneuzen meedoet. Het onderzoeksgebied bestaat uit de gehele bebouwde kom van Biervliet. In het gebied liggen diverse kleine parken en een oude begraafplaats. Aan de buitenzijde van het gebied ligt een "dorpsbos", met boomgaard, solitaire bomen en waterpartijen. Het wordt begrensd door een waterloop. Direct grenzend aan het studiegebied liggen landbouwgebieden

Een deel van Axel en Sas van Gent zijn in 2008 op broedvogels geïnventariseerd en in een deel van Terneuzen is in 2007 broedvogels geïnventariseerd. Tussen deze gebieden zijn opvallende verschillen. De vogelsamenstelling wordt vooral bepaald door de inrichting van de directe omgeving en door het type bebouwing. In deze rapportage wordt de broedvogelsamenstelling in Biervliet in 2009 behandeld.

Opvallend is de soortenrijkdom in Biervliet. Enkele kritische soorten zijn vastgesteld op de oude boerenbedrijven en het kerkhof aan de rand van het dorp in het dorpsbos. Het dorpsbos is nog volop in ontwikkeling en zal in de toekomst aan nog meer soorten broedgelegenheid kunnen bieden. Het is echter wenselijk om het gebied iets extensiever te beheren zodat er voor een aantal kritische soorten meer broed- en foerageergelegenheid ontstaat. Een mogelijkheid hiervoor zou het aanplanten van enkele uitgerasterde struweelgroepen kunnen zijn. Opvallend is het voorkomen van nog grote aantallen broedende Huiszwaluwen. Deze kunnen nog vrij gemakkelijk modder vinden om het hun nest te bouwen in de waterpartijen in het "dorpsbos". De soortenrijkdom is redelijk hoog maar het totale aantal vastgestelde broedvogels is lager dan in de eerder onderzochte plaatsen. De meeste kritische soorten broeden in zeer lage aantallen en de wat meer algemene soorten komen niet in hoge aantallen voor. Opvallend is het ontbreken van Ekster en Zwarte Kraai als broedvogel.

Tijdens de inventarisatie zijn de territoria van 36 broedvogelsoorten vastgesteld. De top 5 van de meest voorkomende soorten bestaat uit:

1. Huiszwaluw
- 2/3 Huismus
- 2/3 Kauw
- 4 Merel
- 5 Turkse Tortel

In 65 hectare onderzoeksgebied werden 323 territoria vastgesteld dat zijn 5 paren per hectare. In vergelijking tot Terneuzen (9,2 paren per hectare), Sas van Gent (12,9 paren per hectare) en Axel (8,7 paren per hectare) scoort Biervliet matig. Wel is het aantal vastgestelde soorten hoger dan in Terneuzen (32 soorten), Axel (28 soorten) en Sas van Gent (33 soorten). Middels gerichte inrichting-, beheer- en voorlichtingsmaatregelen kunnen broedvogelpopulaties in het studiegebied behouden blijven of verder worden ontwikkeld.

Inleiding

Evenals in 2007 en 2008 is in 2009 op verzoek van de gemeente Terneuzen door de vogelwerkgroep van de natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut een broedvogelinventarisatie uitgevoerd in de gemeente Terneuzen. In 2007 werd een stadsdeel van Terneuzen geïnterviewd en in 2008 zijn in de kernen Axel en Sas van Gent delen van de bebouwde kom geïnterviewd. De opdracht maakt onderdeel uit van het stadsvogelproject van de Vogelbescherming Nederland waar de gemeente Terneuzen aan deelneemt. In 2009 is de gehele kern van Biervliet onderzocht op broedvogels.

Het doel van de inventarisatie is de broedvogelsamenstelling van het studiegebied kern Biervliet in beeld te krijgen, met het oog op eventueel maatregelen die genomen kunnen worden om het biotoop of het beheer van het biotoop voor vogels te verbeteren.

In deze rapportage worden de resultaten van de in 2009 uitgevoerde broedvogelinventarisatie weergegeven. Als eerst wordt de methode beschreven hoe het onderzoek is uitgevoerd. Vervolgens wordt kort samengevat hoe de weersomstandigheden waren in het voorjaar.

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het onderzoeksgebied. De aanwezigheid van biotopen bepaald de aanwezigheid van soorten en dichtheden van broedvogels. In het derde hoofdstuk worden de resultaten van de inventarisatie behandeld. Van ieder soort wordt aangegeven hoeveel territoria er zijn aangetroffen en welk biotoop of welk deel van het onderzoeksgebied kenmerkend is voor de betreffende soort. In het laatste hoofdstuk worden enkele aanbevelingen gedaan ten aanzien van het beheer en de inrichting.

Als leidraad voor deze rapportage is met het oog op vorm en eenduidigheid sterk gekeken naar de rapportage van de broedvogelinventarisatie Terneuzen 2007 van A. Wieland.

1 Methode en weersomstandigheden

1.1 Methode

De broedvogelinventarisatie is uitgevoerd volgens de richtlijnen van SOVON BMP Stadsvogels, van Dijk 2004. Tussen begin april en half juli zijn 5 gebiedsdekkende ochtend inventarisaties uitgevoerd. In de ochtend zijn de vogels het actiefst en is de trefkans het grootst om een territorium van een vogelsoort waar te nemen. Een ochtend bezoek vond plaats tot drie uur na zonsopgang en begon tussen zonsopgang en een één uur na zonsopgang.

Daarnaast zijn tussen half mei en half juli verschillende avond bezoeken uitgevoerd, die toegespitst waren op bepaalde soorten zoals bijvoorbeeld Gierzwaluw en Merel, die ook erg actief zijn in de avonduren. Voor het vaststellen van het aantal Huiszwaluwnesten is een speciale telling uitgevoerd.

Alle waarnemingen zijn ingetekend op veldkaarten. Na afloop zijn de waarnemingen geïnterpreteerd en zijn de territoria per soort vastgesteld op soortkaarten. De soortkaarten zijn gevormd tot stippenkaarten waarbij elke stip een territorium van de betreffende soort is. Bij het vaststellen van een territorium van een vogelsoort is rekening gehouden met de datumgrenzen waarbinnen een waarneming is gedaan en de onderlinge afstand tussen waarnemingen van één vogelsoort op verschillende data. Een vogel zingt namelijk niet altijd maar ook niet altijd op de zelfde plaats en moeten dubbeltellingen zoveel mogelijk worden voorkomen. Hoewel trouw is gekeken naar de fusieafstanden die de handleiding van het SOVON per soort opgeeft, is daarvan wel eens afgeweken om de simpele reden dat geregeld binnen de fusieafstanden simultaan zingende vogels van de zelfde soort werden waargenomen. In een biotoop met veel woningen en tuinen vormen deze afzonderlijk grenzen en blijken territoria vaak erg dicht op elkaar te zitten. Ook zeer geschikte broedplaats dicht bij elkaar kan de verdraagzaamheid binnen fusieafstanden van soorten verhogen.

Er is niet gezocht naar nesten. Nesten werden wel geregeld gevonden. In het bijzonder geldt dat voor de Huiszwaluw. Ook van Gierzwaluwen werd geregeld waargenomen dat zij onder kantpannen van daken vlogen waar zij hun nest hebben. Bewoonde nestkasten in tuinen waren ook aanwijzingen voor zekere broedgevallen.

De broedvogelinventarisaties zijn uitgevoerd door:

- Marco Knipping
- Karel Leeftink
- Frits Lijbaart (Huiszwaluw)

1.2 Weersomstandigheden

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperatuur zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt, zeker bij vogels, ook af bij hoge temperaturen. Vandaar een korte

Broedvogelinventarisatie Biervliet 2009

beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2009 aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI.

Maart

Maart 2009 was een tamelijk rustige en zonnige maand met een gemiddelde temperatuur van 6,1° C, duidelijk boven de 5,6° C van het langjarig gemiddelde. De gemiddelde windsnelheid lag onder het langjarig gemiddelde, stormen ontbraken en slechts op enkele dagen stond –met name langs de kust- een harde wind. De neerslag lag iets onder het langjarig gemiddelde. Strengere vorst ontbrak overal.

April

April 2009 kan worden gekenschetst als een warme en droge voorjaarsmaand. Het landelijk gemiddelde was het op een na hoogste sinds de start van de metingen in 1706; alleen april 2007 was nog zachter.

Mei

Mei 2009 was een warme en natte maand. In het westen van het land kwamen enkele pittige onweersbuien met flink wat neerslag en bliksemontladingen voor, met name op 14, 15, 24 en 25 mei.

Juni

Juni 2009 was een tamelijk warme en zonnige maand.

Juli

Zomermaand juli verliep in 2009 over het algemeen warm en zonnig, maar zeker niet droog.

2 Gebiedsbeschrijving

Het onderzoeksgebied is circa 65 hectare groot. Het bevat verschillende wijken met elk verschillende typen bebouwing en groen structuren. Aan de oostzijde ligt het dorpsbos van Biervliet. Dit terrein is circa 10 jaar geleden aangelegd en bestaat voor een groot deel uit weiland (schapenbegrazing) en waterpartijen. Verspreid over het terrein staan hagen en bomen. Hier aangrenzend aan de noordzijde is een klein park. De noordzijde van Biervliet bestaat over het algemeen uit oudere bebouwing. Hier grenzen ook enkele oude boerderijen met weiland aan het dorp, hier is ook een kerkhof en wat extensiever beheerd terrein bij de katholieke kerk. Meer naar het zuiden liggen wat oudere wijken en hier aan grenzend wat meer huizen met grotere tuinen. Aan de noordwestzijde ligt een bedrijventerrein. Aan de noordzijde wordt het studiegebied begrensd door landbouwgronden, aan de oostzijde door een brede waterloop (hieraan grenzend weer landbouwgronden), aan de zuidzijde ligt de N61.

Plattegrond studiegebied.

Foto 1. Dorpsbos met zicht op waterpartijen. Deze zijn goed voor Meerkoet en voor modder (bouw materiaal nest) voor zwaluwen. Iets meer struweel zou nog gunstiger zijn voor vogels.

Foto 2. Buitenzijde Biervliet, beplanting is gunstig foerageergebied voor een aantal vogels.

Foto 3. Struweel beplanting, zeer gunstig voor diverse soorten.

Foto 4. Oude kern van Biervliet.

Foto 5. Boer erf aan rand van Biervliet.

3 Resultaten

3.1 Broedvogels 2009

In totaal zijn in 2009 in het onderzoeksgebied in de woonkern Biervliet (65 ha.) 323 territoria vastgesteld verdeeld onder 36 soorten broedvogels. Dat zijn bijna 5 vogelparen per hectare. De vastgestelde soorten worden in besproken in hoofdstuk 3.2.

Tabel 1. Vastgestelde broedvogels in territoria in 2009

	Soort	aantal territoria			aantal territoria
1	Wilde Eend	4	21	Spotvogel*	2
2	Meerkoet	3	22	Kleine Karekiet	9
3	Waterhoen	2	23	Grasmus	1
4	Houtduif	10	24	Zwartkop	5
5	Holenduif	2	25	Tjiftjaf	11
6	Turkse Tortel	18	26	Grauwe Vliegenvanger*	4
7	Zomertortel	1	27	Pimpelmees	7
8	Gierzwaluw	3	28	Koolmees	10
9	Groene Specht*	1	29	Gaaï	1
10	Grote Bonte Specht	1	30	Kauw	36
11	Boerenzwaluw*	4	31	Spreeuw	12
12	Huiszwaluw*	68	32	Huismus*	36
13	Witte Kwikstaart	2	33	Vink	6
14	Winterkoning	11	34	Groenling	9
15	Heggenmus	10	35	Putter	5
16	Roodborst	2	36	Kneu*	1
17	Zwarte Roodstaart	2			
18	Merel	24			
19	Zanglijster	9		totaal	323
20	Grote Lijster	1			

Tabel 1: Aantal vastgestelde territoria in het onderzoeksgebied per soort.

* = soorten die voorkomen op de Rode Lijst van 2004

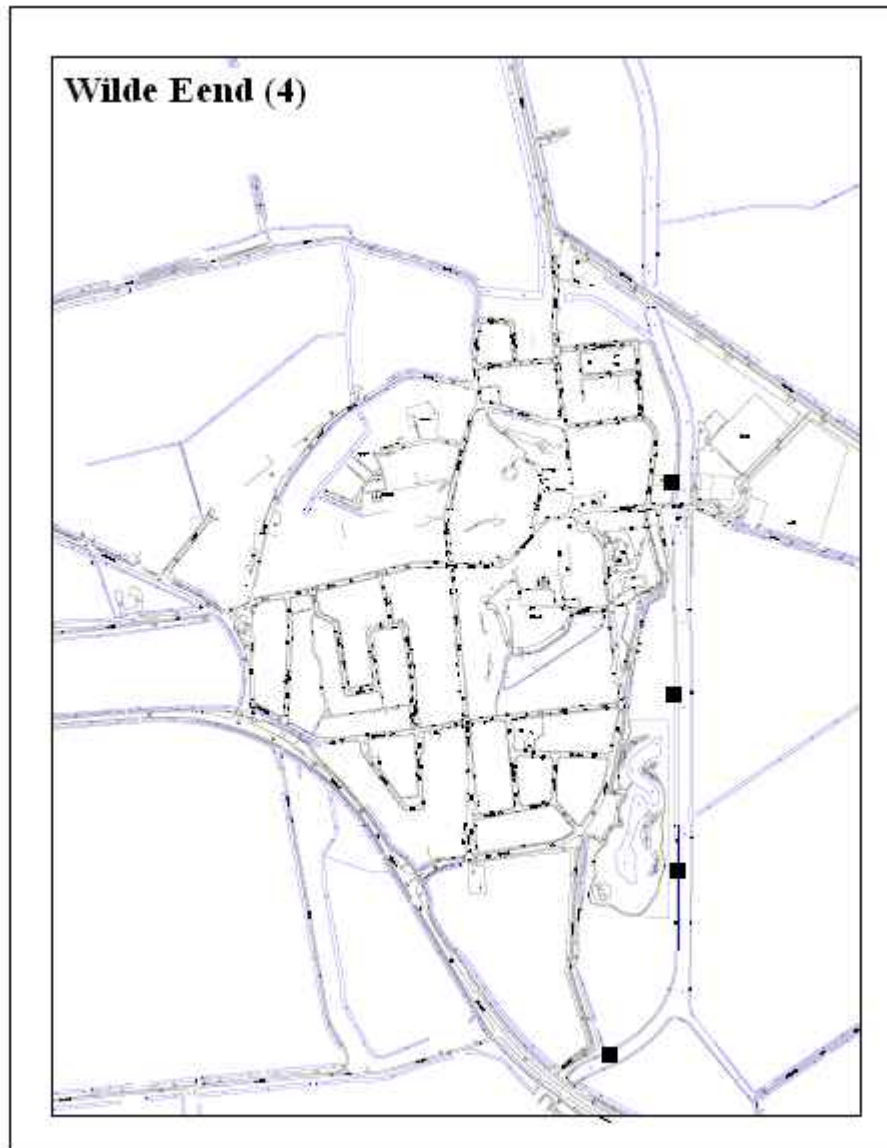
3.2 Bespreking van de waargenomen soorten

In dit hoofdstuk worden, in volgorde van tabel 1, de in het onderzoeksgebied vastgestelde territoria per soort besproken. Tevens wordt per soort een territoriumkaart weergegeven.

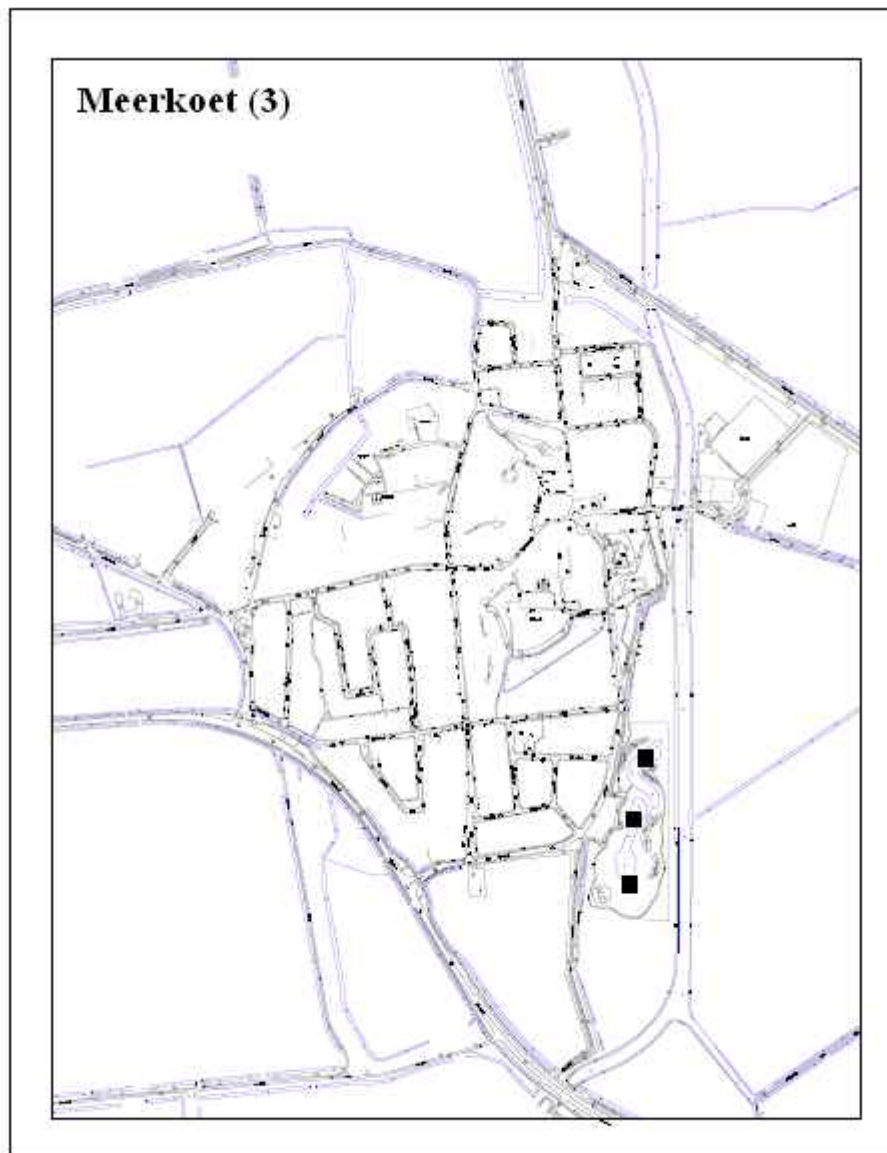
Wilde Eend *Anas platyrhynchos*
4 territoria

In het onderzoeksgebied werden 4 territoria vastgesteld. Alle territoria zijn vastgesteld langs de waterleiding aan de oostzijde van het dorp.

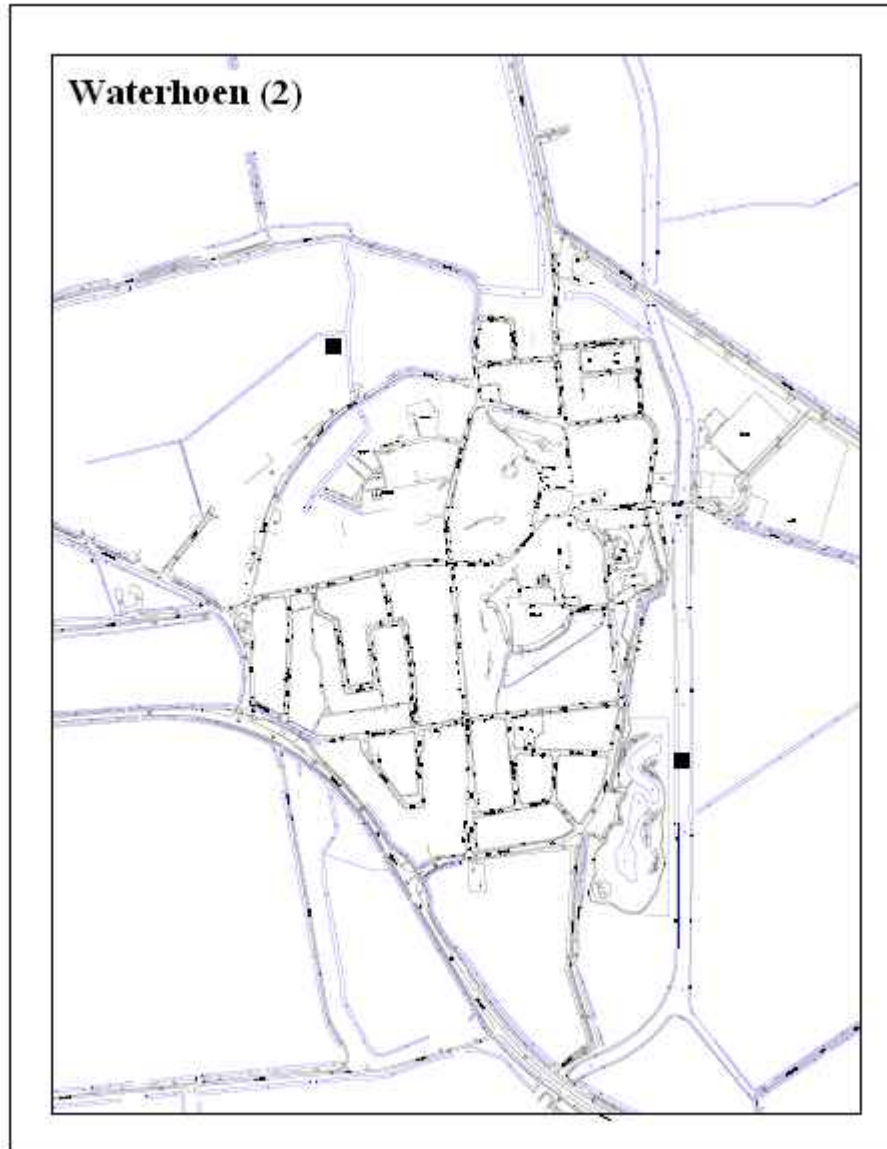
Meerkoet *Fulica atra*
3 territoria

Alle territoria werden vastgesteld in de waterpartijen in het Dorpsbos. Deze soort maakt het nest in het water (een eindje uit de oever) en is daardoor minder verstoring gevoelig als de Wilde Eend. De Wilde Eend maakt het nest in struweel en ruigte en dit is (nog) minder aanwezig in het Dorpsbos.

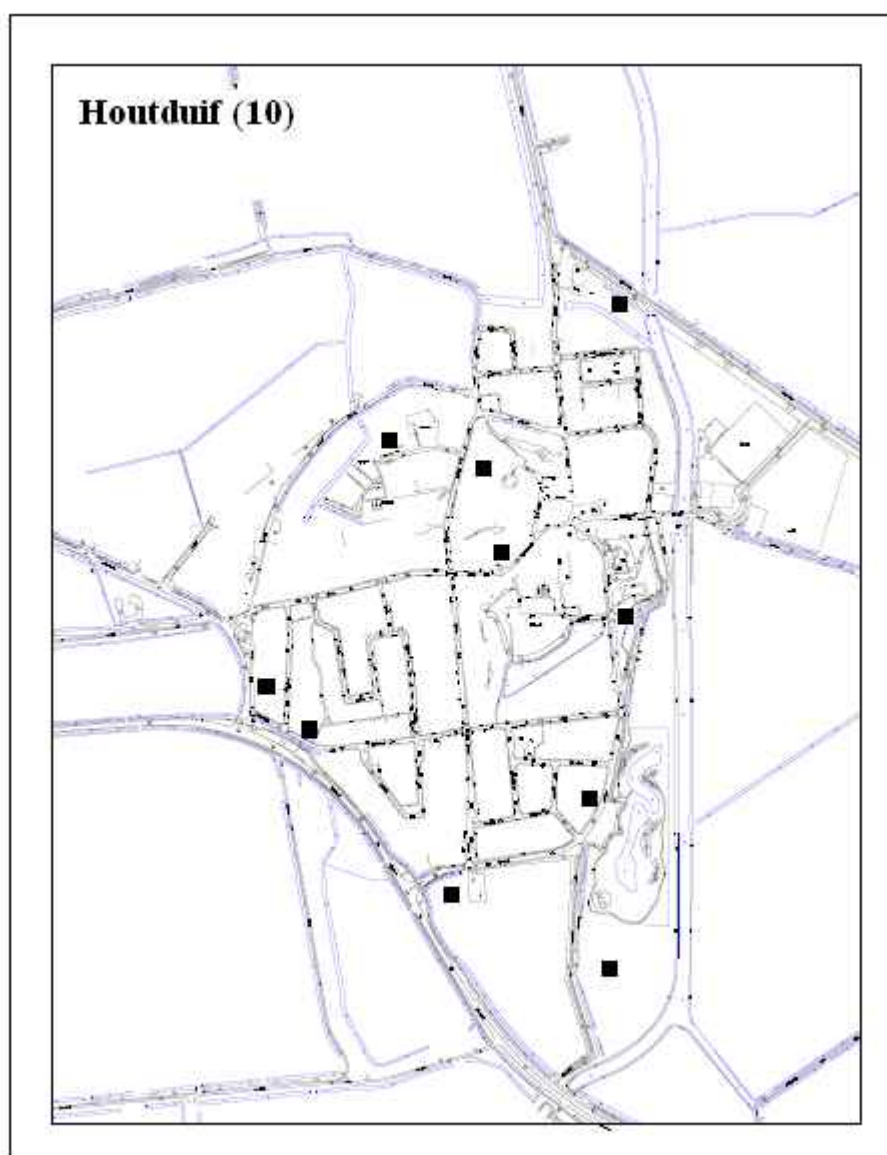
Waterhoen *Gallinula chloropus*
2 territoria

Er werd 1 territorium vastgesteld langs de oever van de waterleiding aan de oostzijde van het gebied. Een ander paar had een territorium langs een slootje aan de noordzijde van het gebied.

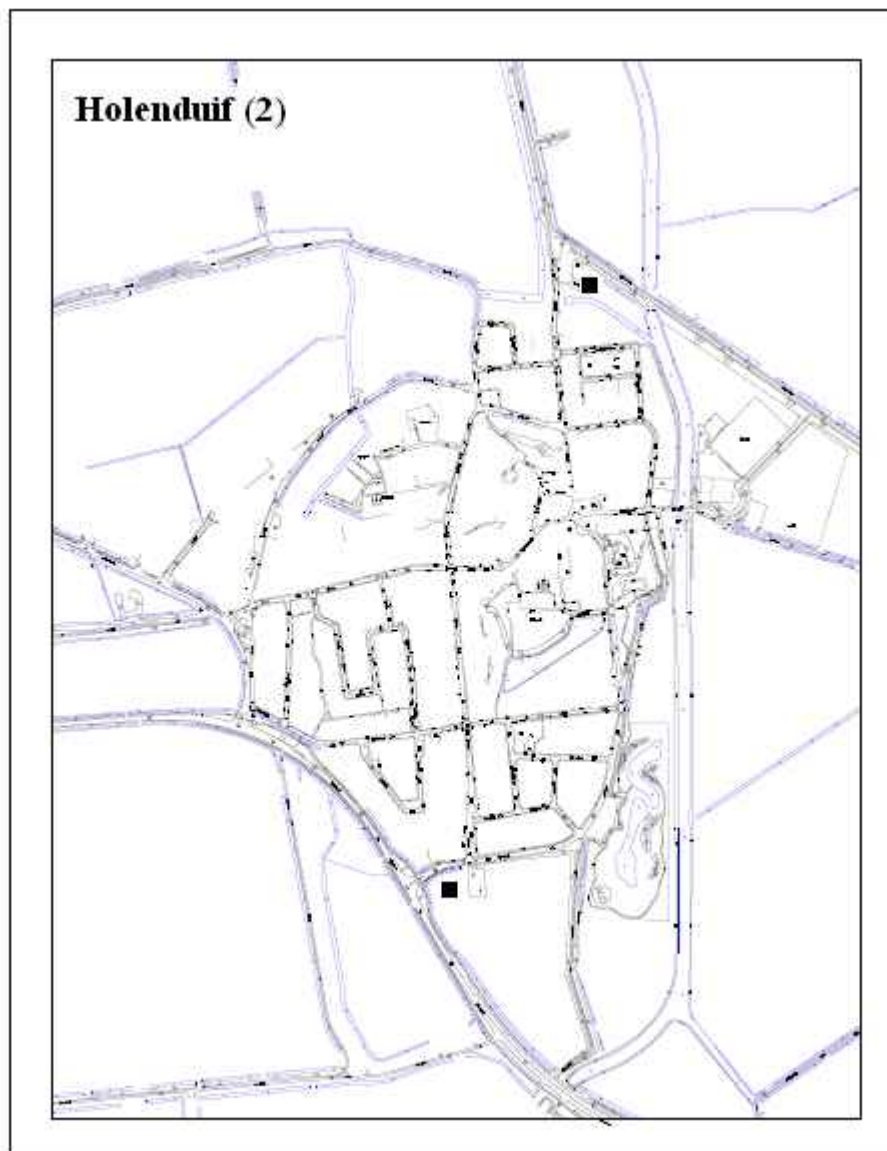
Houtduif *Columba palumbus*
10 territoria

De Houtduif broedt graag in parken en oude bomen. In Biervliet (0,15 p/ha) zijn ten opzichte van Sas van Gent zijn (0,44 p/ha) ten opzichte van Terneuzen (0,75 p/ha) en Axel (1 p/ha) lagere dichtheden gevonden. Ze zijn vooral vastgesteld in kleine parken en boomgroepen. De lage dichtheid is eveneens opvallend omdat 1 van de predatoren, de Ekster, in Biervliet niet is vastgesteld. De beperkte aanwezigheid van oude bomen lijkt een van de voornaamste oorzaken van de lage dichtheid.

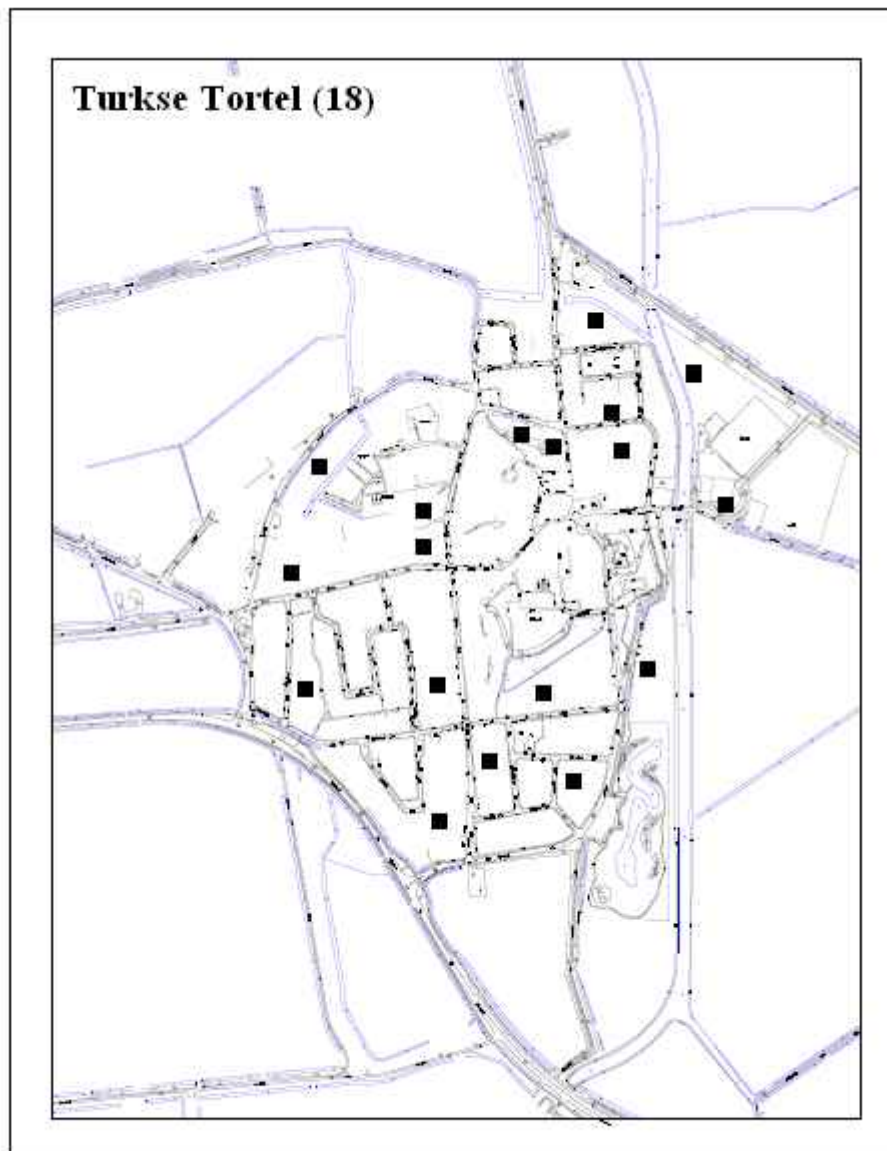
Holenduif *Columba oenas*
2 territoria

De Holenduif verschilt van de Houtduif dat zij haar nestgelegenheid zoekt in hopen. Zij gebruikt loodsen, schuren en oude bomenholten als nestplaats. In het onderzoeksgebied bevinden zich beperkt loodsen en schuren die voor de Holenduif een gunstige broedgelegenheid verschaft. Er werden maar drie paren vastgesteld en dat is aanzienlijk minder dan de Houtduif. Holenduiven zijn veel algemener in het agrarische landschap om en nabij boerderijen. Na de broedtijd in juli en augustus verzamelen de Holenduif zich vaak samen met Houtduiven op de al dan niet gedorste graan en graszaadakkers waar ze zich tegoed doen aan oogstresten.

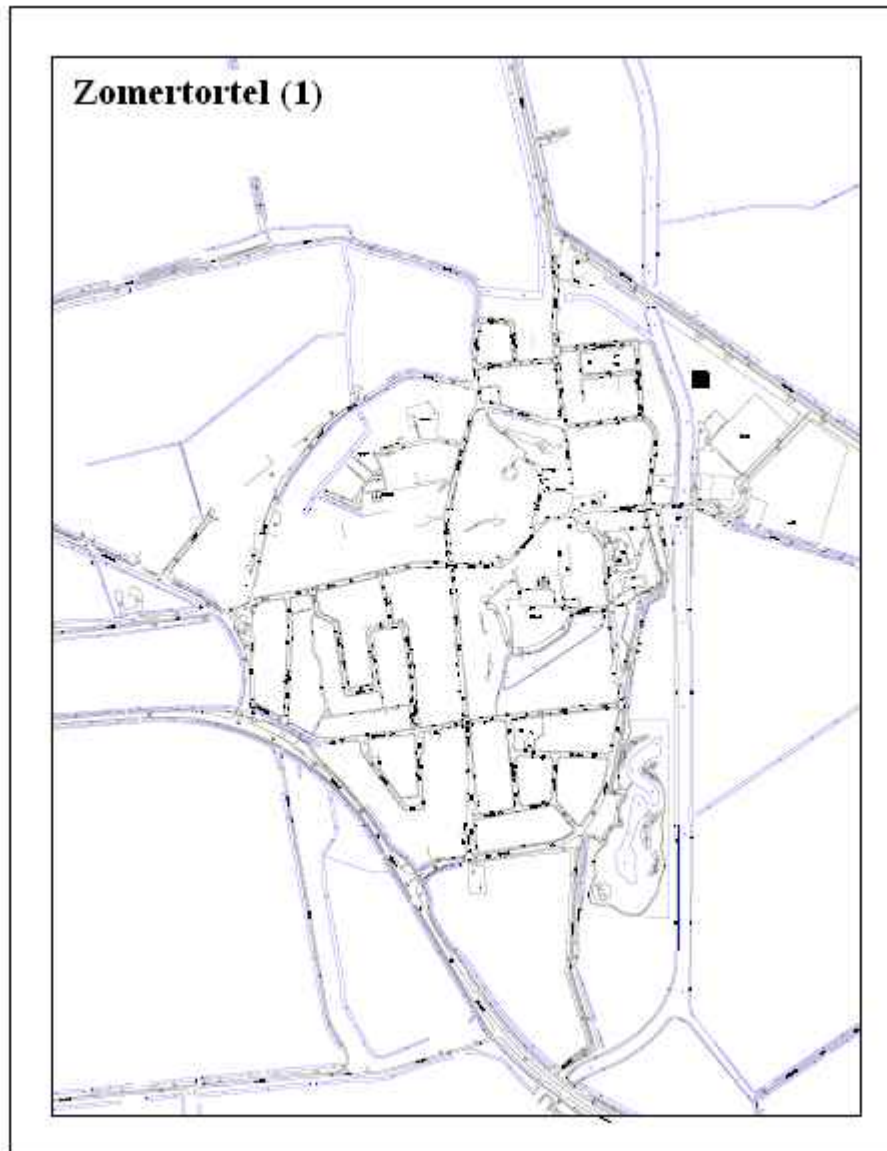
Turkse Tortel *Streptopelia decaocto*
18 territoria

De Turkse Tortel heeft zich sinds de jaren '50 enorm uitgebreid over west Europa en zij is in Nederland een zeer algemene broedvogel in steden en in het agrarische landschap. In Biervliet is de soort nog beduidend minder algemeen (0,3 p/ha) als in Sas van Gent (2,4 p/ha), Terneuzen (1,2 p/ha) en Axel (0,75 p/ha).

Zomertortel *Streptopelia turtur*
1 territorium

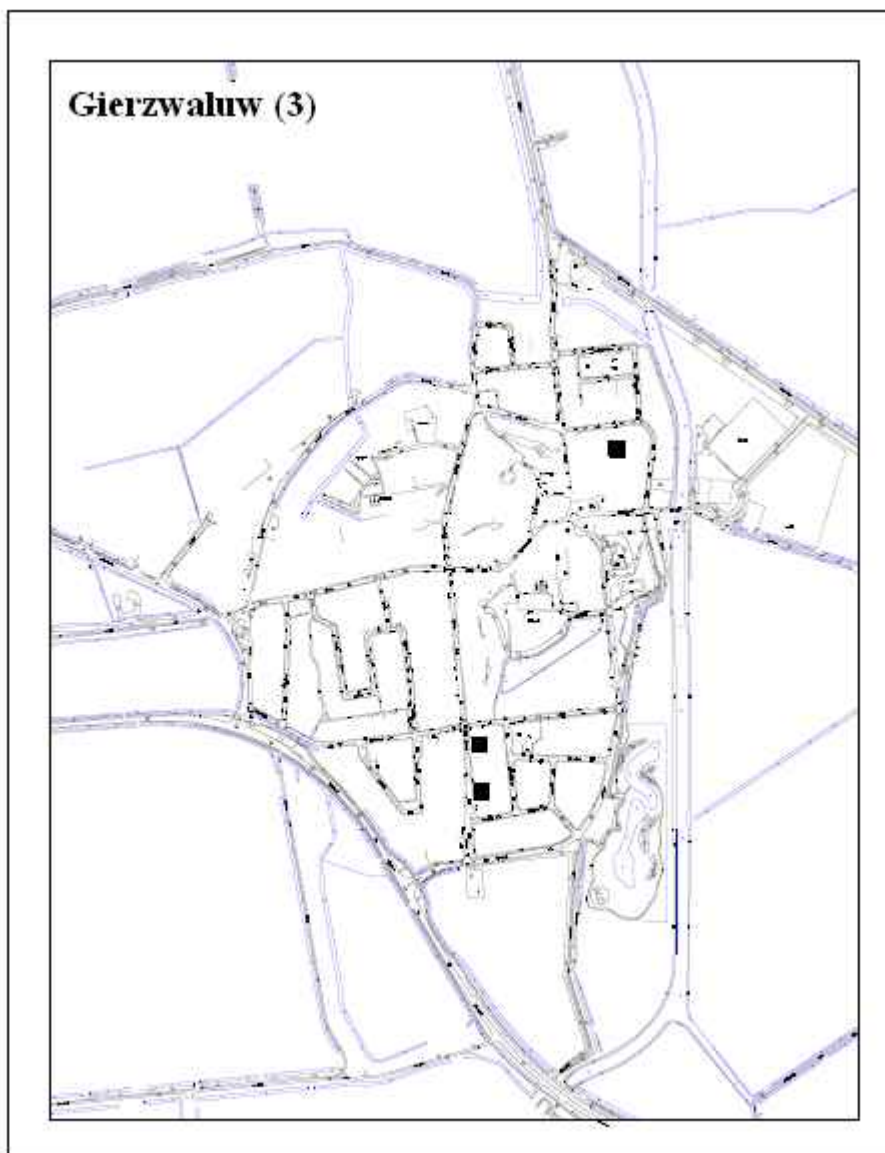
Deze soort is de laatste decennia sterk in aantal afgenomen en staat nu op de Rode Lijst. Het is vooral een soort van kleine bosjes met struweel. In Biervliet werd 1 territorium vastgesteld.

Gierzwaluw *Apus apus*

3 territoria

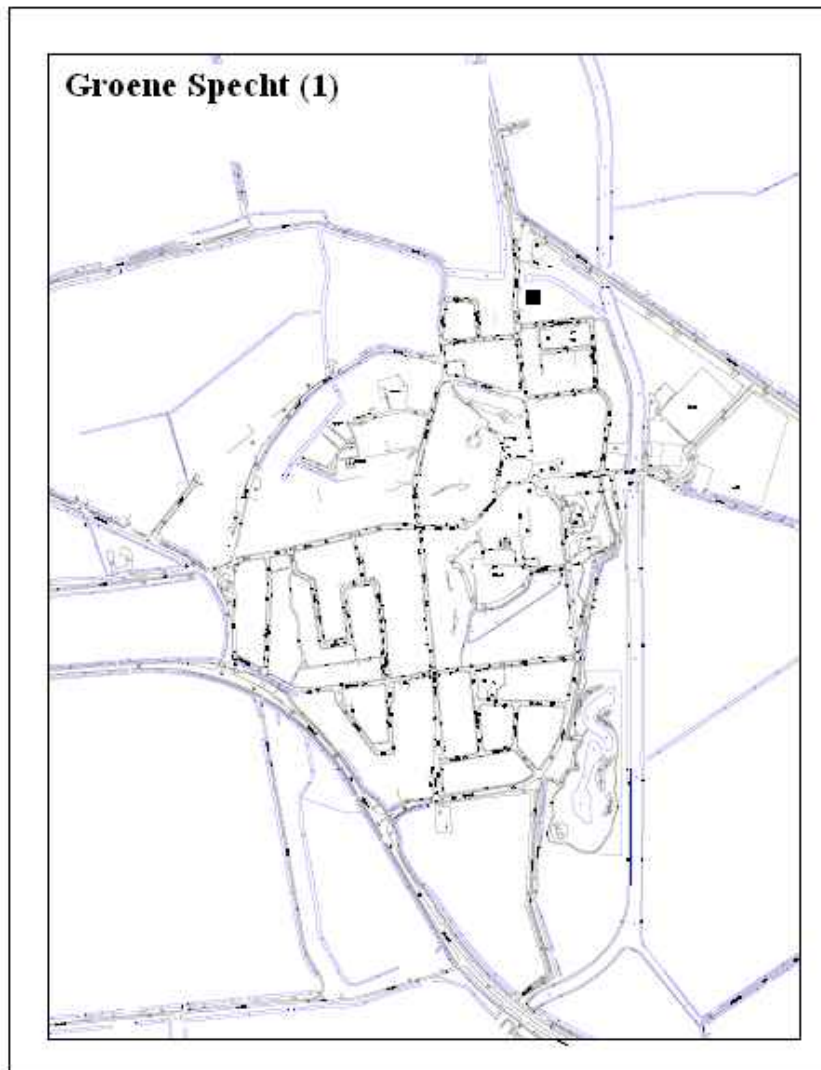
De Gierzwaluw is een typische stadsvogel. Er wordt gebroed in de stad en er wordt tot enkele honderden kilometers buiten de stad naar voedsel gezocht. De vogels komen nooit op de grond. Deze soort is erg lastig te inventariseren omdat de nesten altijd in hopen zijn en omdat deze vogels geen territorium hebben. De vogels kunnen het best geteld worden op mooie zomeravonden als de jongen op het punt van uitvliegen staan. Voor de Gierzwaluw is de oude bebouwing het meest interessant. In nieuwbouw kan de soort goed geholpen worden met speciale inmetzelstenen. Er werden 3 territoria vastgesteld, dit is evenveel als in Sas van Gent, maar aanzienlijk minder dan in Axel en in Terneuzen.

Groene Specht *Picus viridus*

1 territorium

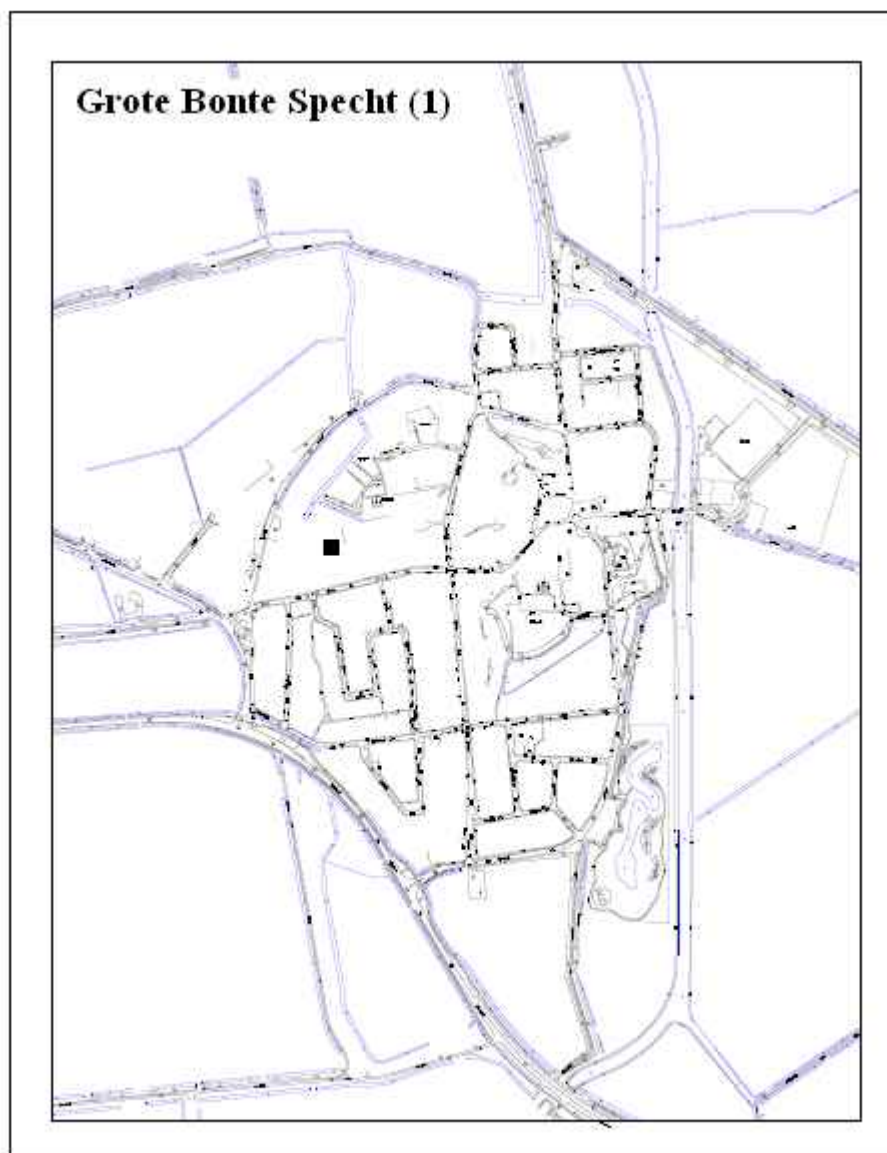
De Groene Specht is een soort die sinds de jaren 80 qua aantal sterk is toegenomen in Zeeuws-Vlaanderen. In de 1982 werd het aantal broedvogels geschat op 12 - 16 paar (Buisse Tombeur 1988). Voor 2003 werd na onderzoek het aantal broedparen geschat op 280 – 300 (Castelijns 2007). In 2007 nam het aantal nog eens tot 335 – 385 paren (Castelijns). De Groene Specht is een standvogel. Dat betekent dat zij het gehele jaar in het zelfde leefgebied blijft. Wanneer er strenge winters zijn dan hebben Groene Spechten het moeilijk. Sinds 1997 hebben kennen we in Zeeuw-Vlaanderen geen lange periode van strenge vorst meer. Dat is waarschijnlijk ook een van de belangrijkste redenen dat de Groene Specht het zo goed doet in Zeeuw-Vlaanderen. In Biervliet werd 1 paar vastgesteld in het park in het noordelijk deel van het studiegebied. Parken vormen ideale biotopen. De wat oudere bomen zorgen voor broedgelegenheid en de kort gemaaide grasvegetaties zijn een ideaal foerageergebied. Een hoge dichtheid aan katten kan een nadeel zijn. De luide roep, die doet denken aan een lach, is regelmatig te horen in de bebouwde kom en maakt deze soort erg herkenbaar.

Grote Bonte Specht *Dendrocopus major*

1 territorium

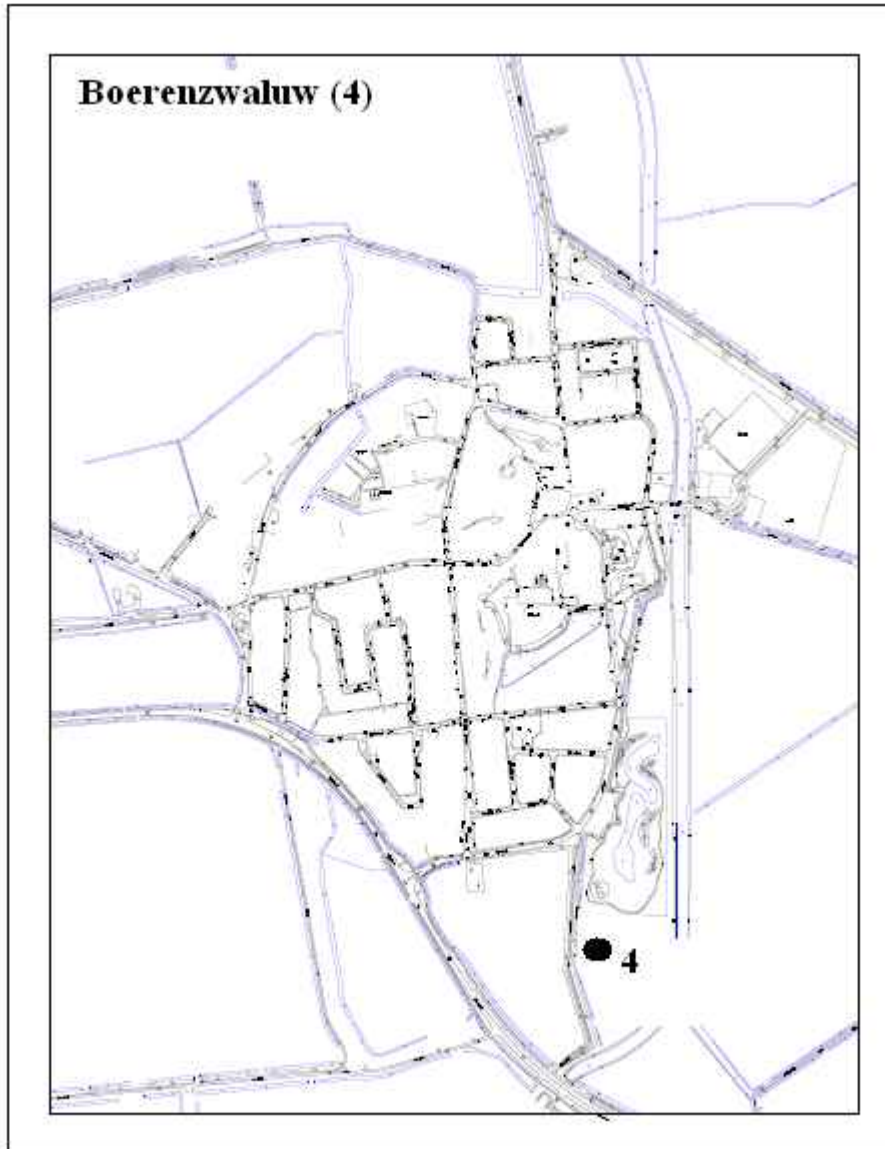
De Grote Bonte Specht zoekt, in tegenstelling tot de Groene Specht, haar voedsel in het bos zelf. Met zijn snavel hakt en peuter de Grote Bonte Specht op en onder de schors van een boom op zoek naar insecten en vooral de larven, daarvan die als maal worden verorberd. In de winter worden vooral zaden en noten gegeten. Met het ouder worden van parken neemt de broedgelegenheid en de voedselvoorziening van de Grote Bonte Specht toe. In het onderzoeksgebied werd 1 territorium vastgesteld.

Boerenwaluw *Hirundo rustica*

4 territoria

Een viertal nesten werd gelocaliseerd in een stal ten zuiden van het dorpsbos. In tegenstelling tot de Huiswaluw maakt deze soort het nest in het gebouw.

Huiszwaluw *Delichon urbica*

68 territoria

Het aantal Huiszwaluwen in Nederland neemt de laatste decennia sterk af. Daarom is deze soort op de Rode Lijst geplaatst. Biervliet is vanwege de ligging langs het agrarisch gebied en diverse waterlopen een goede broedlocatie. De dichtheden zijn nog behoorlijk hoog. Langs de oevers van de waterpartijen in het Dorpsbos kunnen de Huiszwaluwen nog makkelijk modder verzamelen voor het bouwen van de nesten. Alleen woningen met een overstekende goot zijn geschikt. Helaas zijn er veel mensen die de nesten verwijderen waardoor voor de zwaluwen kostbare broedtijd verloren gaat. Het is één van de meest kenmerkende soorten van kleine steden en dorpen die grenzen aan het agrarisch gebied.

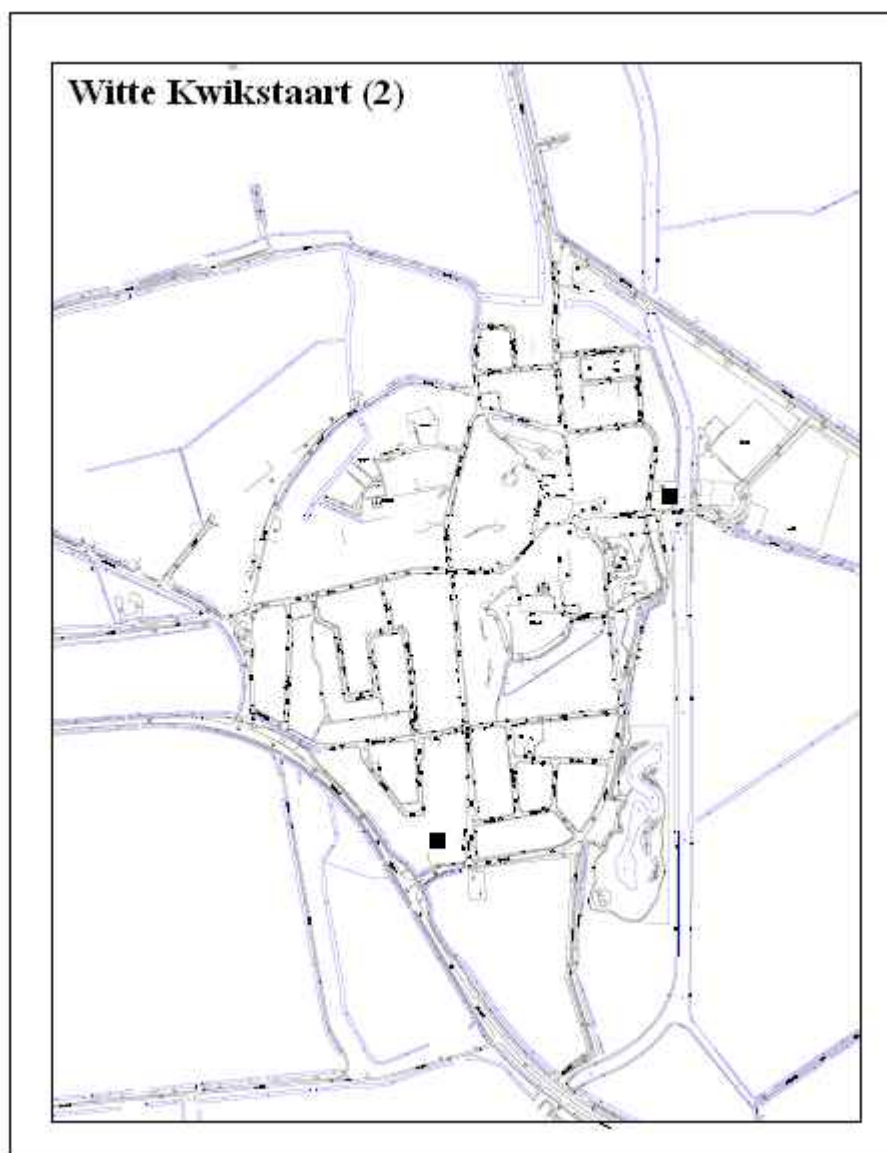
Adres	aantal nesten
Obs de Maatjes	15
Waatjes Achterweg	11
Achterweg 25	1
Noordstraat 11	5
Noordstraat 24	2
Noordstraat 27	2
Noordstraat 40	1
Stadsweide 10	2
Weststraat 23	6
Weststraat 24a	1
Weststraat 25	3
Weststraat 27	1
Beukelstraat 6	9 (mogelijk 4 a 5 nesten niet uitgebroed ivm met wkzh en het plaatsen van mestplanken)
Beukelstraat 2a	2
Beukelstraat 25	1
Beukelstraat 20	2
Braakmanlaan 24	1
Oude Poorte 12	3
Totaal	68

Witte Kwikstaart *Motacilla alba*

2 territoria

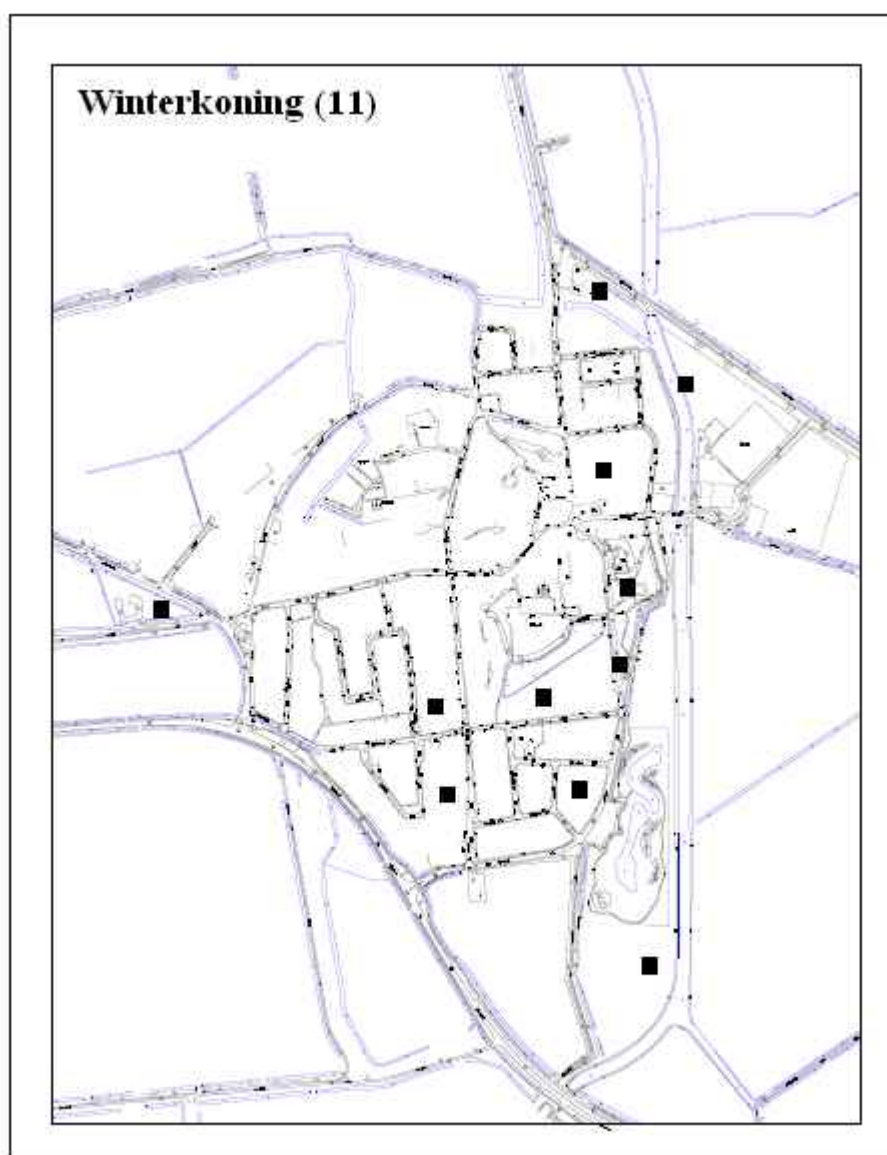
De Witte Kwikstaart houdt van een half open landschap. Het voedsel wordt voornamelijk op de grond gezocht. De vogels lopen dan door lage vegetatie op zoek naar insecten. Voor het nest is de Witte Kwikstaart afhankelijk van bebouwing of hopen en gaten in kademuren. Het territorium ligt nooit in dichtbebouwd gebied, maar meer aan de rand met half open landschap.

Winterkoning *Triglodytes triglodytes*

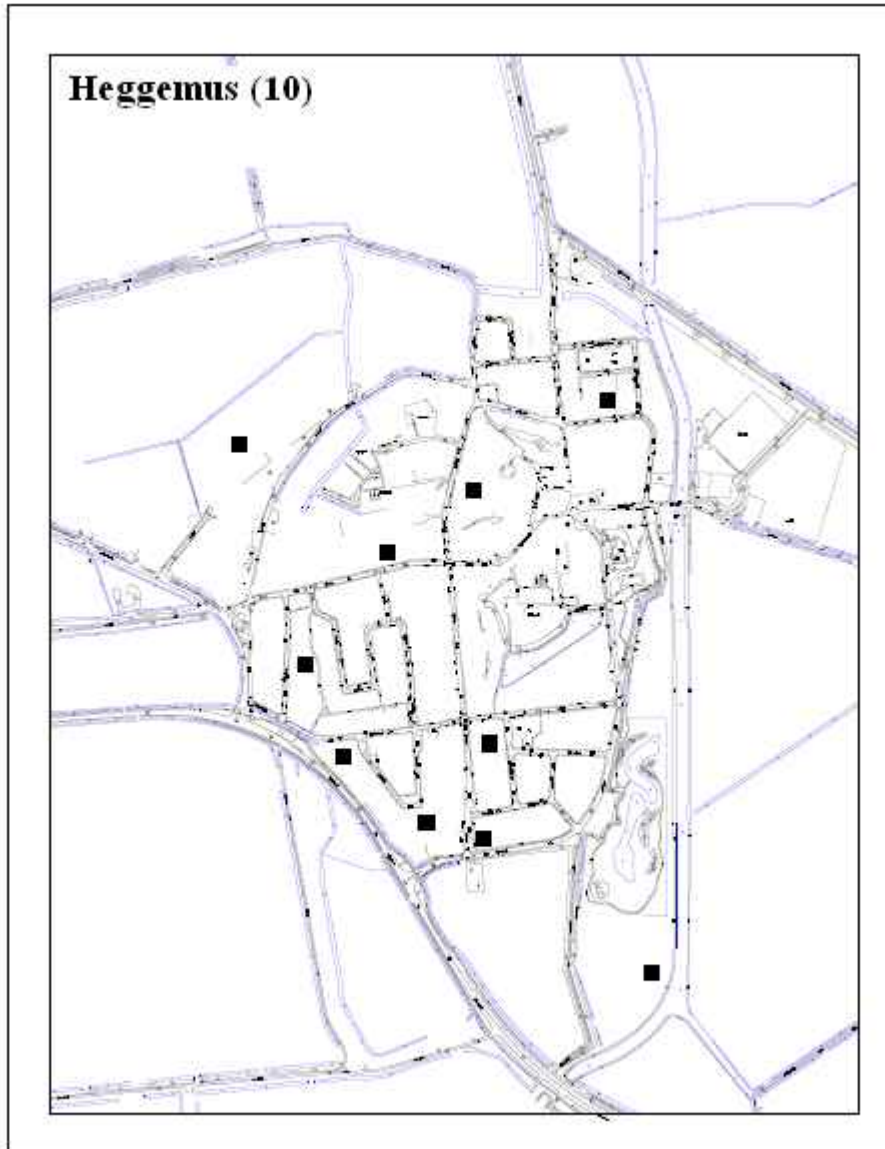
11 territoria

Winterkoning is een echte standvogel. Zomer en winter bewonen zij hun territoria en in het broedseizoen wordt zij met verve verdedigd. Vanaf vroeg in het voorjaar tot in de winter zingt het zijn lied. Winterkoninkjes houden niet van strenge winters, dan treed er grote sterfte op. In het onderzoeksgebied zijn 11 territoria vast gesteld. Dichte begroeiing is erg in trek en geschikt als broedgelegenheid. Ze komen vooral voor in de parken waar ook wat struikbeplanting is te vinden. Hier bouwt de Winterkoning het nest.

Heggenus *Prunella modularis*
10 territoria

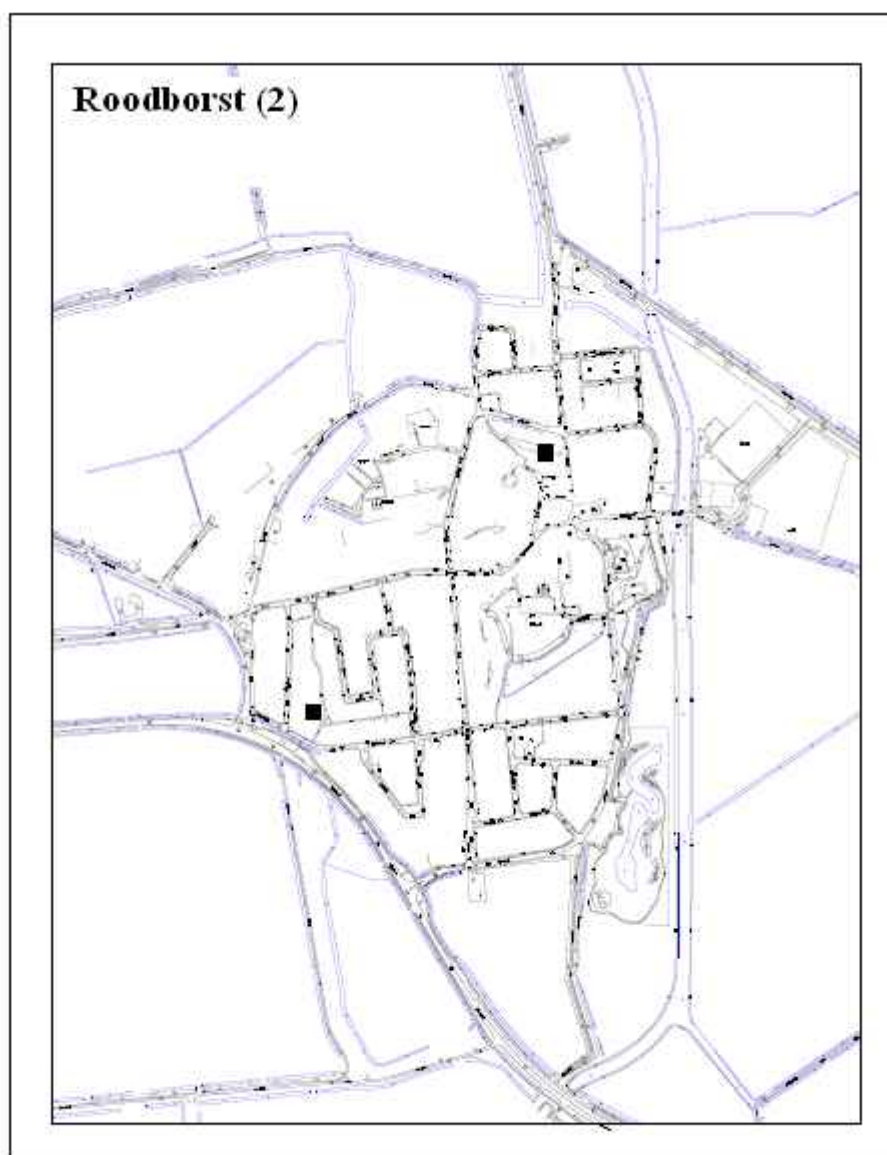
Het aantal territoria is vergelijkbaar met het aantal Winterkoningen. Het biotoop is ook sterk vergelijkbaar. Beide soorten houden van struweel.

Roodborst *Erithacus rubecula*

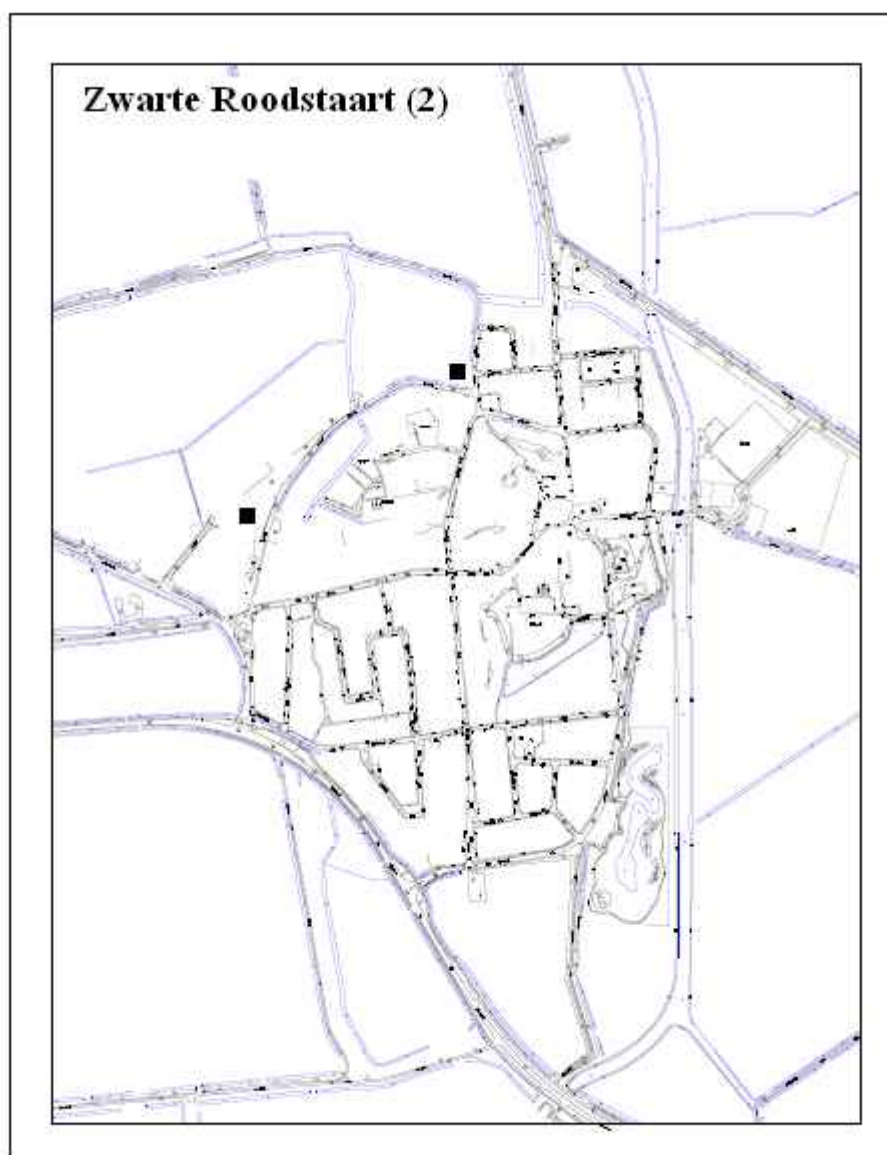
2 territoria

Van de Roodborst is het verschil in zomer en winteraanwezigheid in de bebouwde kom duidelijk waarneembaar. Onze broedvogels trekken naar zuid Europa om te overwinteren en in de winter wordt Nederland overspoeld door de grote aantallen Roodborsten die in Scandinavië broeden. In de uitgestrekte wouden in Zweden en Noorwegen kennen Roodborsten geen mensen, vandaar dat zij in de winter zo ongestoord dicht bij de mensen op de voedertafel komt. Met het inventariseren van Roodborsten mag niet te vroeg in het jaar worden gestart, want zelfs tot in april kunnen noordelijke Roodborsten aanwezig zijn. Er moet een serieuze begroeiing met bomen en struikgewas aanwezig voordat een biotoop geaccepteerd wordt.

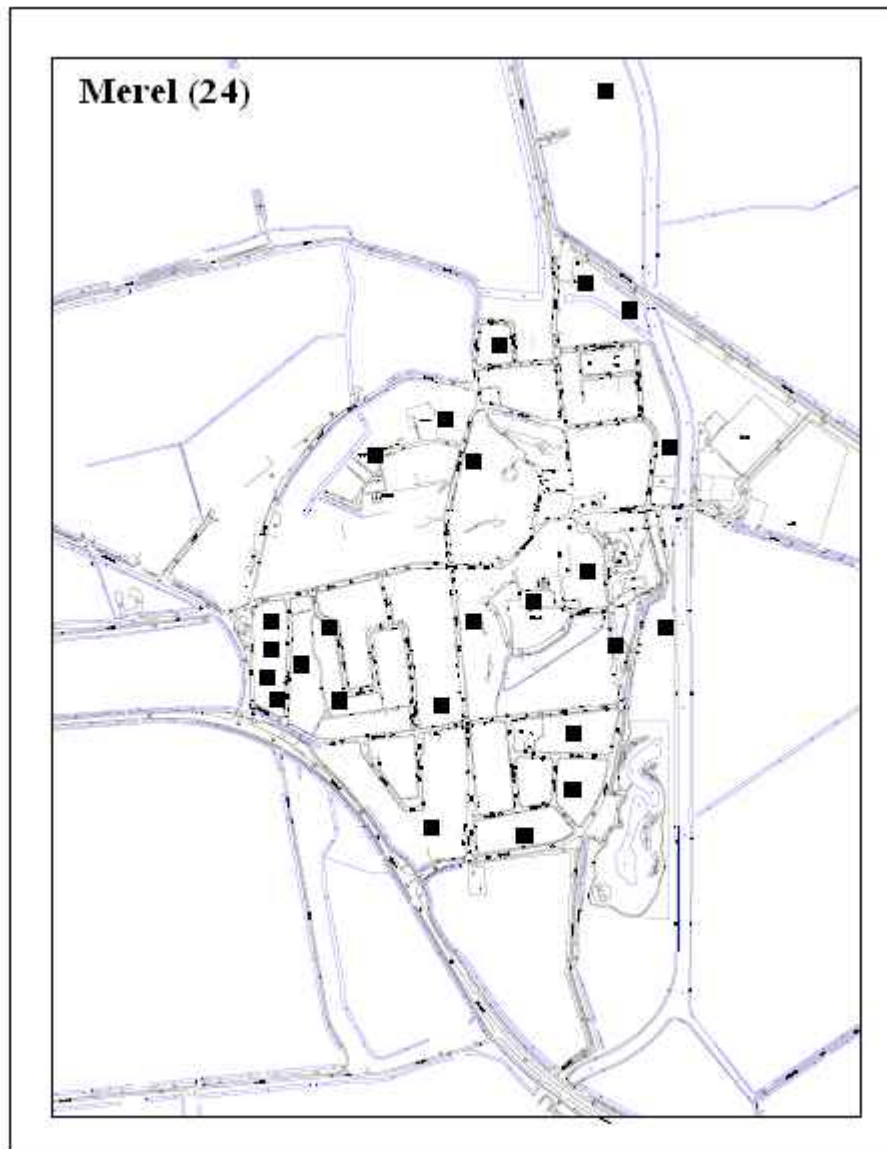
Zwarte Roodstaart *Phoenicurus ochruros*
2 territoria

Vroeg in het voorjaar rond half maart komen de Zwarte Roodstaarten weer terug in Nederland. Buiten de bebouwde kom bewoond de soort boerderijen en fabrieksterreinen. In de bebouwde kom worden nesten gebouwd in nissen of overstekken van gebouwen. De soort is een kenmerkende soort voor een stadsbiotoop. Van nature komt de Zwarte Roodstaart voor in berggebieden. Circa 15 jaar geleden was de soort beduidend algemener in Zeeuws-Vlaanderen dan tegenwoordig. In Biervliet werd de soort vastgesteld in het noordelijk deel van het studiegebied. Hier komen oude boerderijen en bedrijventerreinen voor.

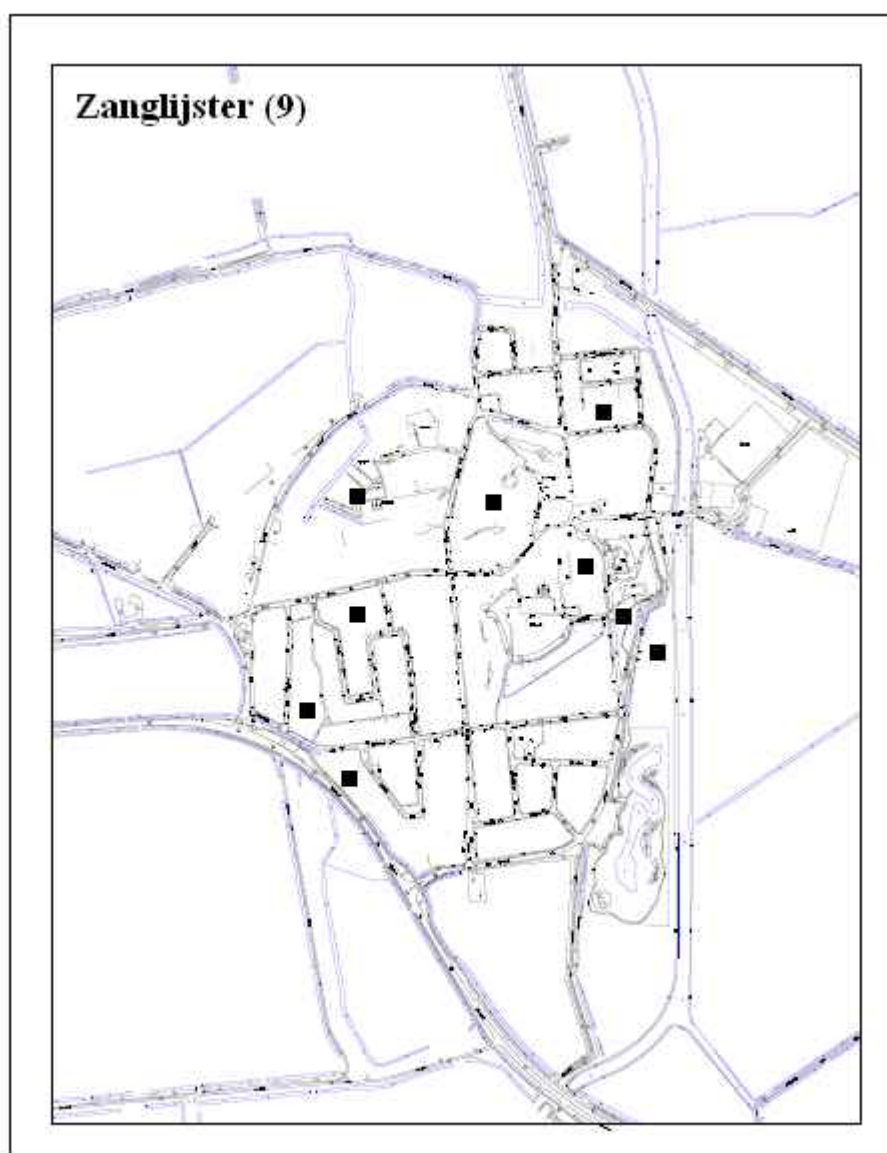
Merel *Turdus merula*
24 territoria

De dichtheden in Biervliet (0,34 p/ha) zijn ten opzichte van Sas van Gent (2 p/ha), Axel (1 p/ha) en Terneuzen (0,9 p/ha) behoorlijk laag. Parken met grazige vegetatie in combinatie met struweel zijn erg gunstig voor deze soort.

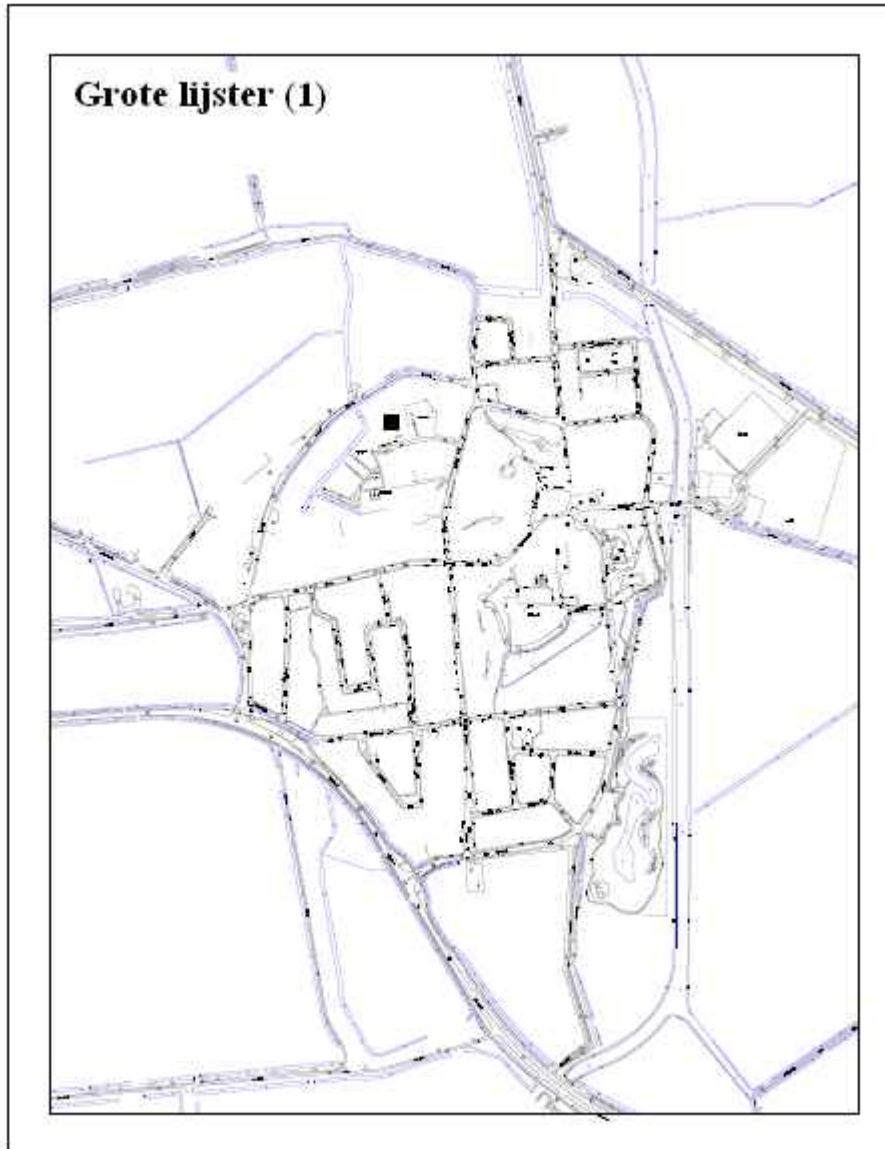
Zanglijster *Turdus philomenos*
9 territoria

Veel minder opvallend dan de Merel is de Zanglijster. Alleen de zang in het voorjaar en de zomer is opvallend, luid en veel melodieuzer dan dat van de Merel. In het najaar trekken Zanglijsters richting het zuiden. Tijdens de trek kunnen, meestal solitair trekkende Zanglijsters in tegenstelling met Koperwieken en Kramsvogels, herkend worden aan een kort en hoog 'tsk'. Zanglijsters gedragen zich schuwer dan Merels. Zij houden van een groene omgeving en de mannen zoeken in hun territorium een hoge zangpost, vaak tot bijna in de top van een boom hoog boven de bebouwing in tegenstelling tot een Merel, die vaak al genoeg neemt met de nok van een dak. Bijna alle territoria werden vastgesteld in de directe omgeving van een park.

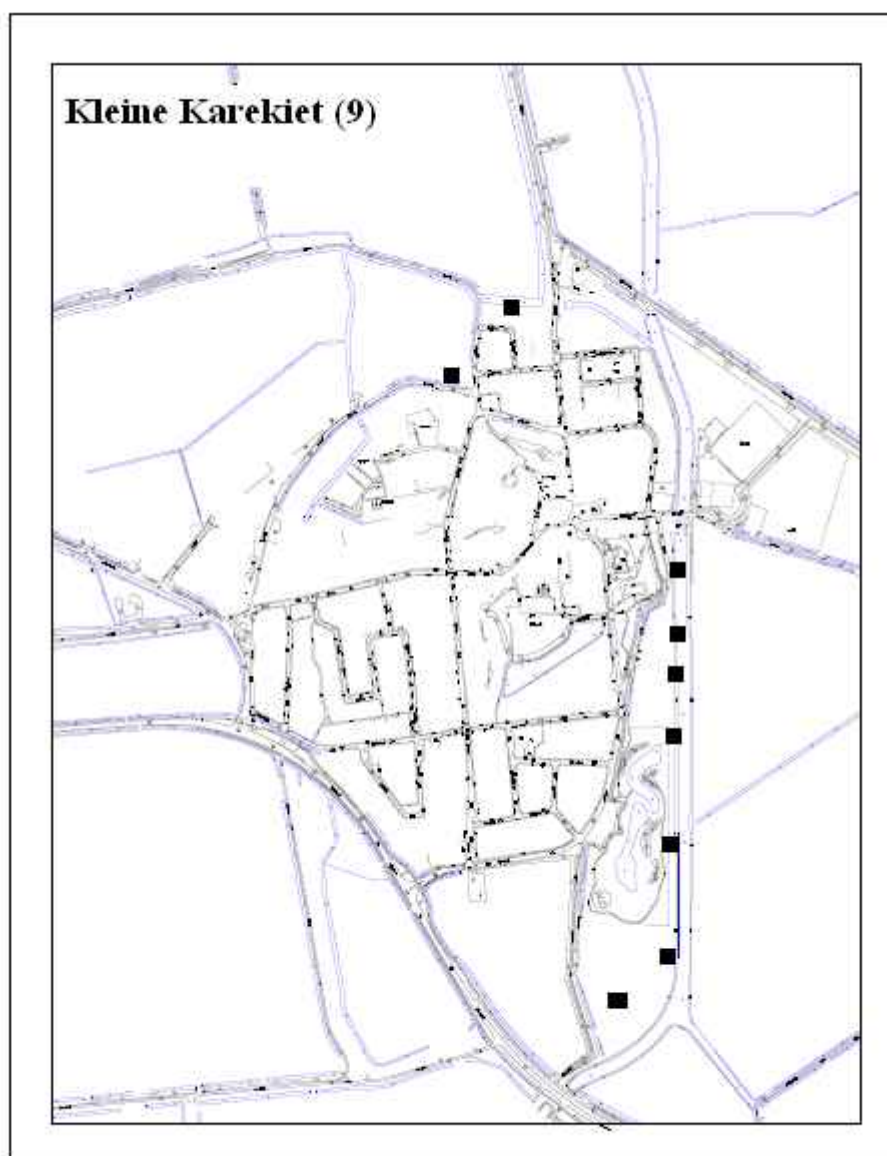
Grote Lijster *Turdus viscivorus*
1 territorium

Deze soort is kenmerkend van open half open cultuurlandschappen zoals boomweides en hoogstamboomgaarden. De soort komt meestal voor op boerenerven. Ook in Biervliet is het gevonden territorium vastgesteld op een boerenerf.

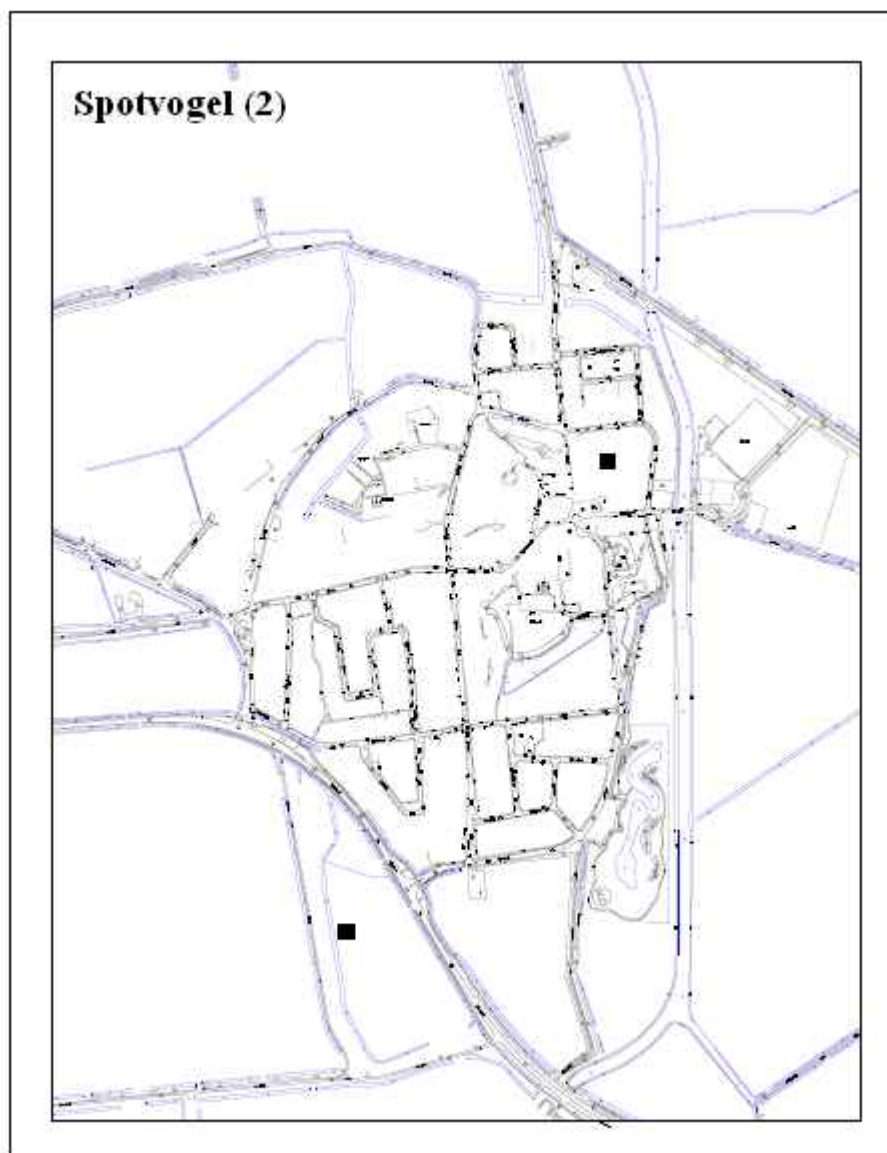
Kleine Karekiet *Acrocephalus scirpaceus*
9 territoria

Kleine Karekieten komen voor langs waterlopen. Ze maken hun nest in rietstengels. Van alle moerassorten is dit de minst kritische soort. Ze kunnen broeden in kleine oppervlaktes riet. In Biervliet werden maar liefst 9 territoria vastgesteld, allen langs de rand van het studiegebied. Het biotoop lag in kleine rietveldjes langs de waterleiding aan de oostzijde van Biervliet en langs rietplukken in slootkanten.

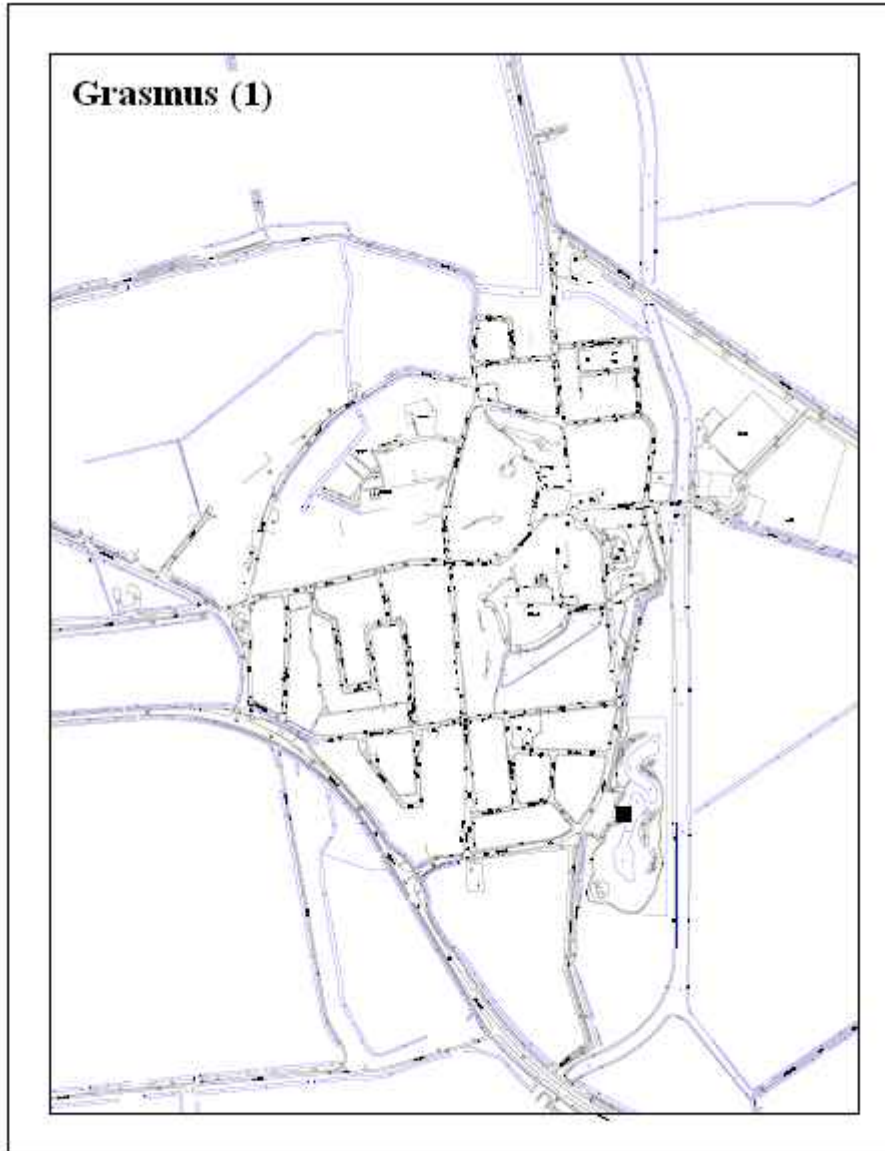
Spotvogel *Hippolais icterina*
2 territoria

De aantallen van de Spotvogel nemen sterk af in Nederland. In Zeeuws-Vlaanderen komt de soort nog vooral voor in West Zeeuws-Vlaanderen. In Oost Zeeuws-Vlaanderen worden bijna geen territoria meer vastgesteld. Deze soort is een lange afstandtrekker en komt pas begin mei aan in Nederland. De zang is karakteristiek en bevat veel imitaties van andere vogels. Het biotoop bestaat uit kleine bossages met struweel.

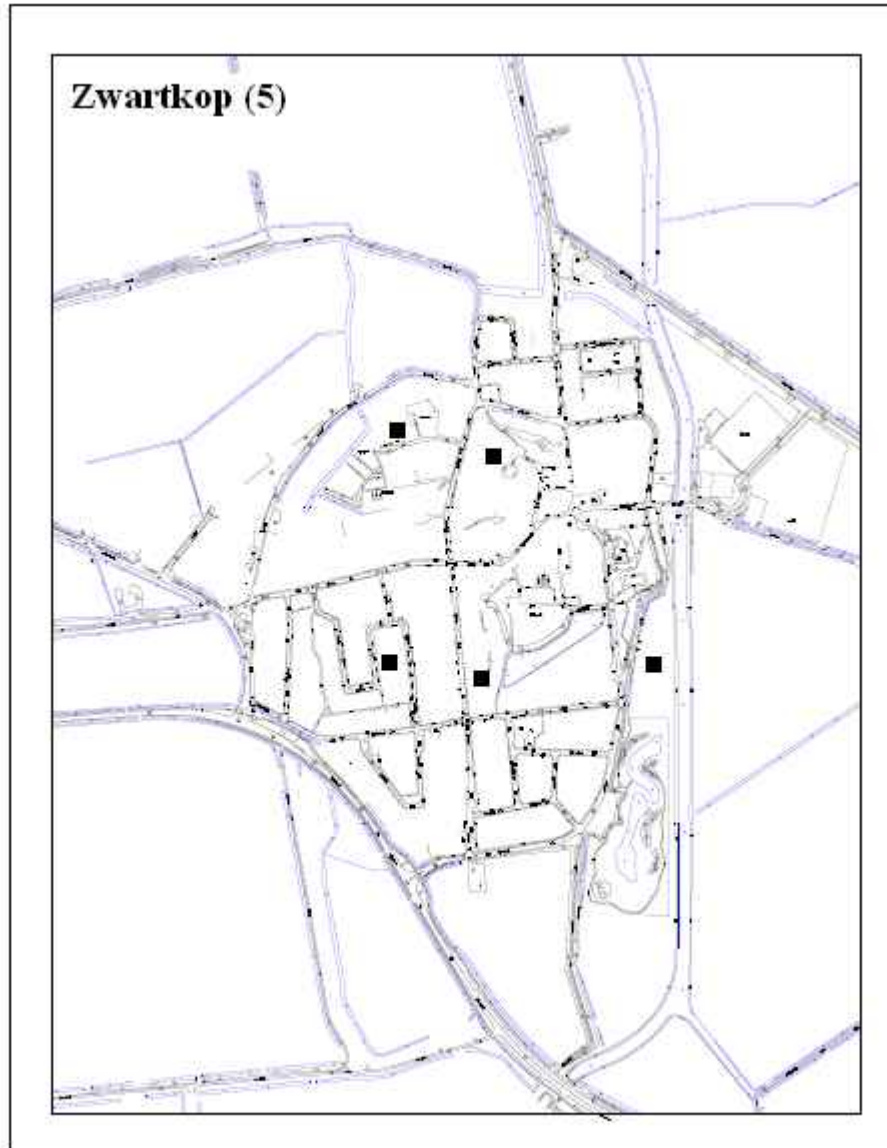
Grasmus *Sylvia communis*
1 territorium

Eén territorium werd vastgesteld in het Dorpsbos. Het biotoop van deze soort bestaat uit struwelen.

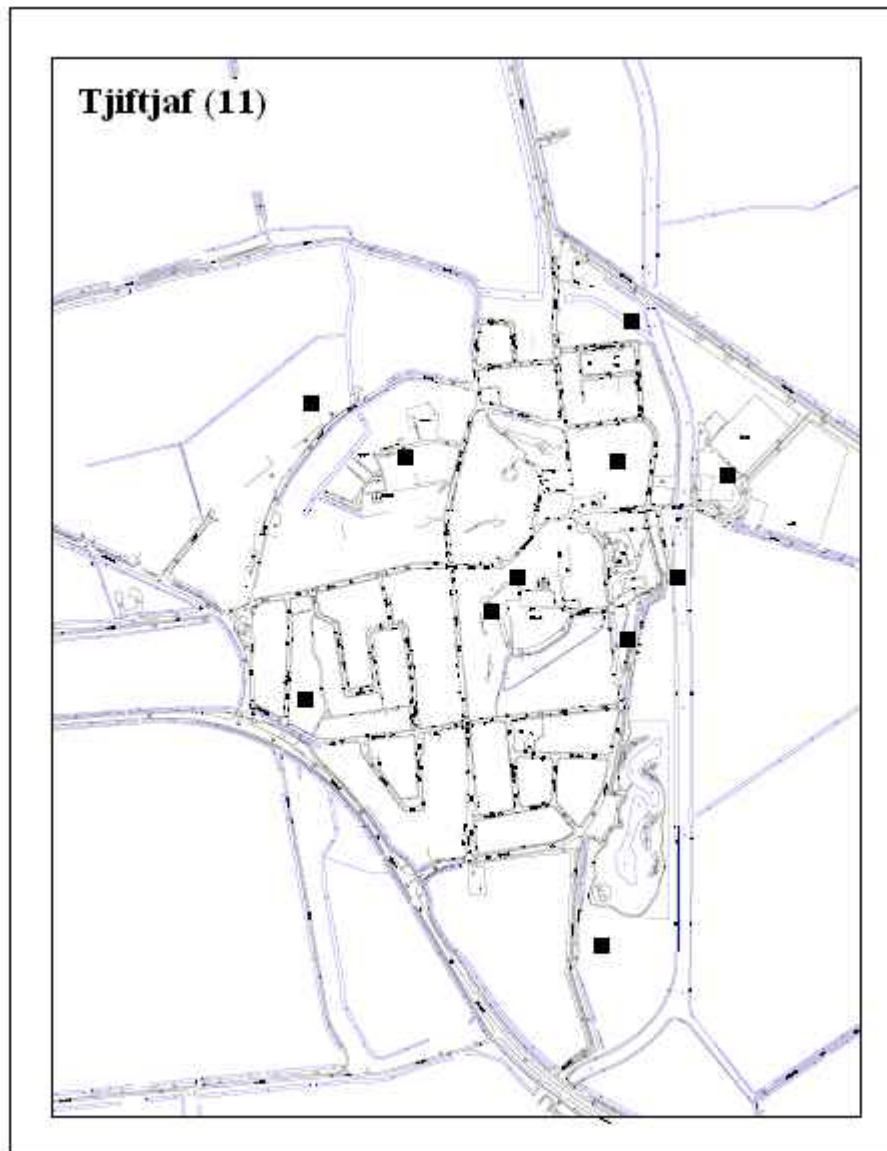
Zwartkop *Sylvia arcticapilla*
5 territoria

De Zwartkop arriveert meestal in de laatste week van maart in Zeeuws Vlaanderen en begint direct met zingen. Steeds vaker worden overwinterende Zwartkoppen waargenomen in Zeeuws-Vlaanderen. De soort houdt van een struweelrijke omgeving.

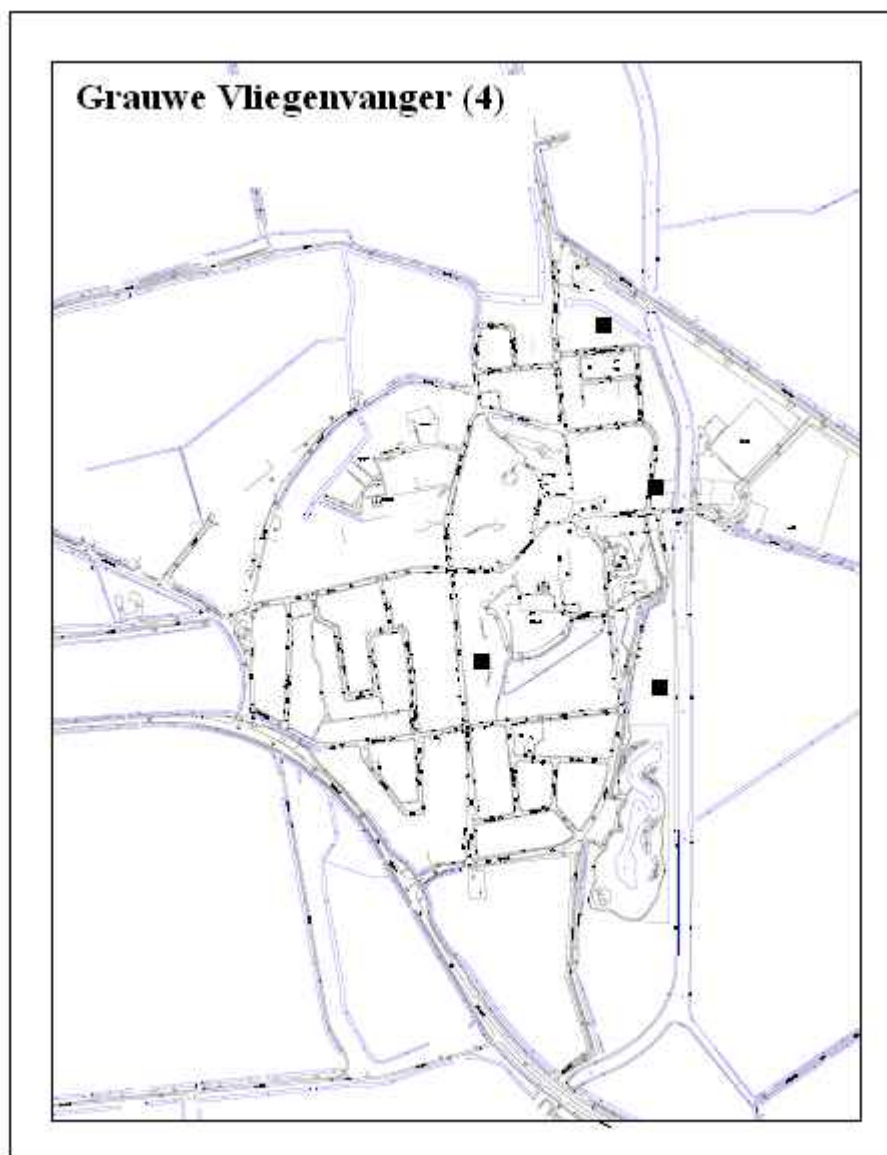
Tjiftjaf *Phylloscopus colybita*
11 territoria

Op een mooie winterse dag in januari durven sommige Tjiftjaffen al hun zang te laten horen. De Tjiftjaf houdt vooral van parken waar naast struweel ook wat hogere bomen aanwezig zijn. Het aantal territoria is ten opzichte van Axel, Sas van Gent en Terneuzen redelijk hoog.

Grauwe Vliegenvanger *Muscicapa striata*
4 territoria

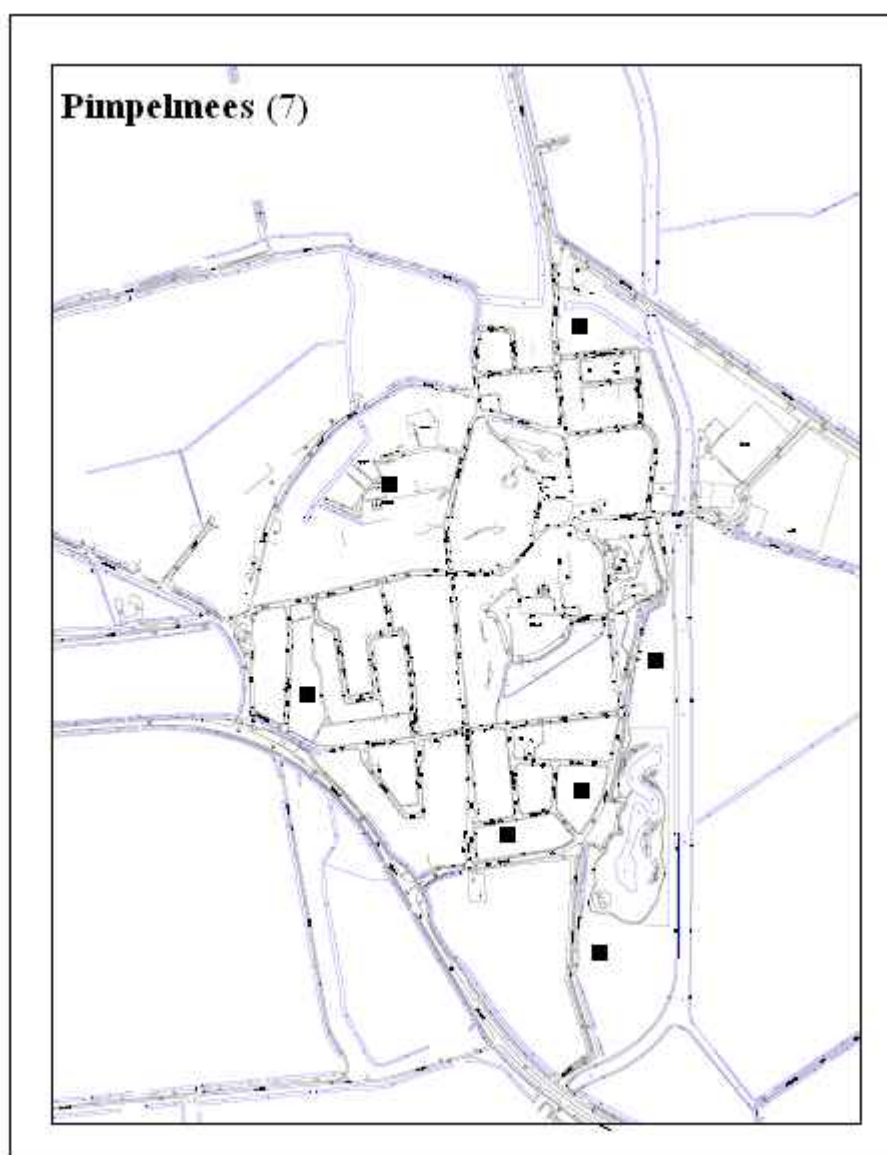
De Grauwe Vliegenvanger is een onopvallend vogeltje die bovendien ook weinig geluid maakt. Ze zijn vast te stellen door en onopvallend roepje en het jachtgedrag. Vanaf takken en obstakels maken ze duikvluchten achter insecten aan. Het is een typische bewoner van parken en grote tuinen waar naast wat dichter struweel ook wat hogere bomen en open stukken aanwezig zijn. Helaas gaat het niet zo goed met de Grauwe Vliegenvangers in Nederland. De soort is daarom op de Rode Lijst geplaatst. In het onderzoeksgebied werden 4 territoria vastgesteld, wat voor Nederlandse begrippen toch een behoorlijk hoge dichtheid is.

Pimpelmees *Parus caeruleus*

7 territoria

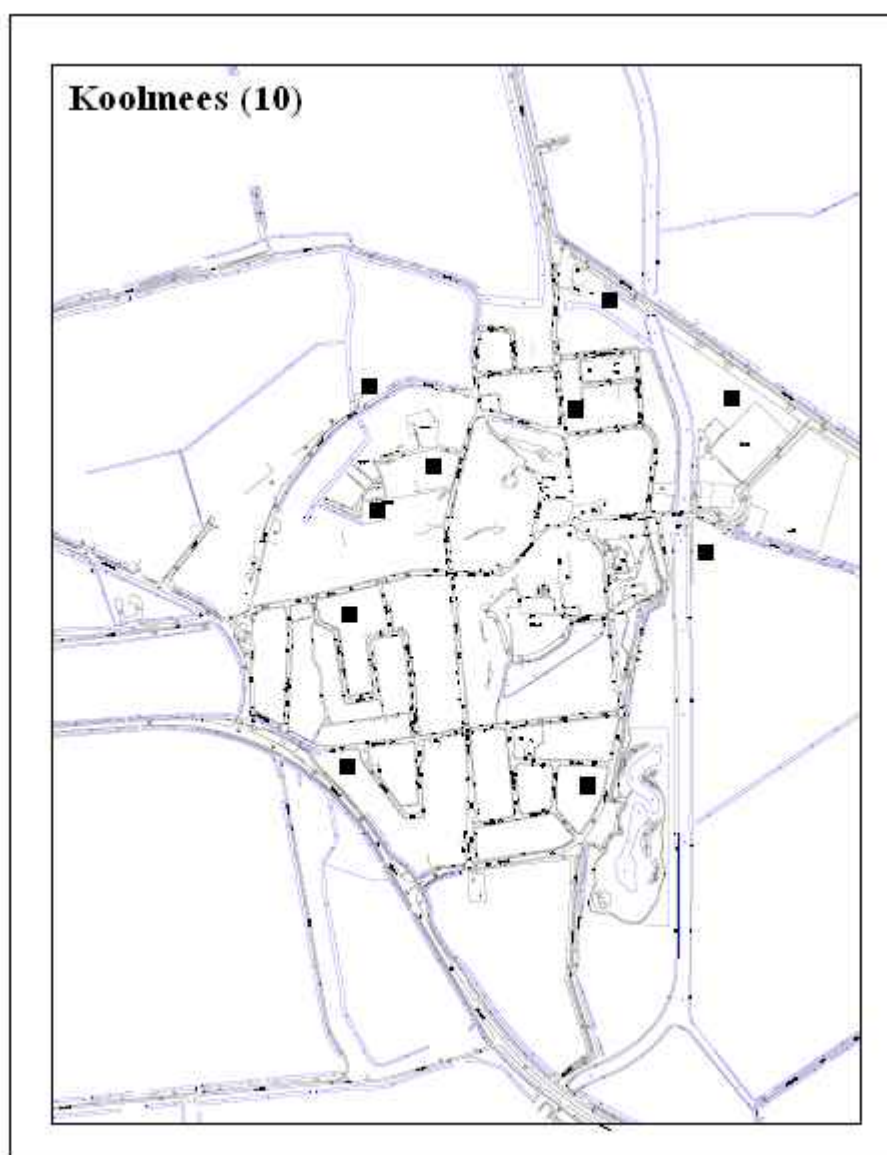
De Pimpelmees is niet zo'n opvallende verschijning als zijn iets grotere en opvallende broer de Koolmees. Het aantal gevonden Pimpelmezen is beduidend lager dan in Terneuzen en Sas van Gent. De Pimpelmees houdt van een bosrijke omgeving en wordt bij het voorkomen in de bebouwde kom gestimuleerd door de aanwezigheid van nestkasten. Daarbij is het belangrijk dat de nestopening van de kast niet te groot is (eurostuk) De territoria liggen verspreid in het onderzoeksgebied zowel in boom- en struikrijke omgeving als in de woonwijken.

Koolmees *Parus major*

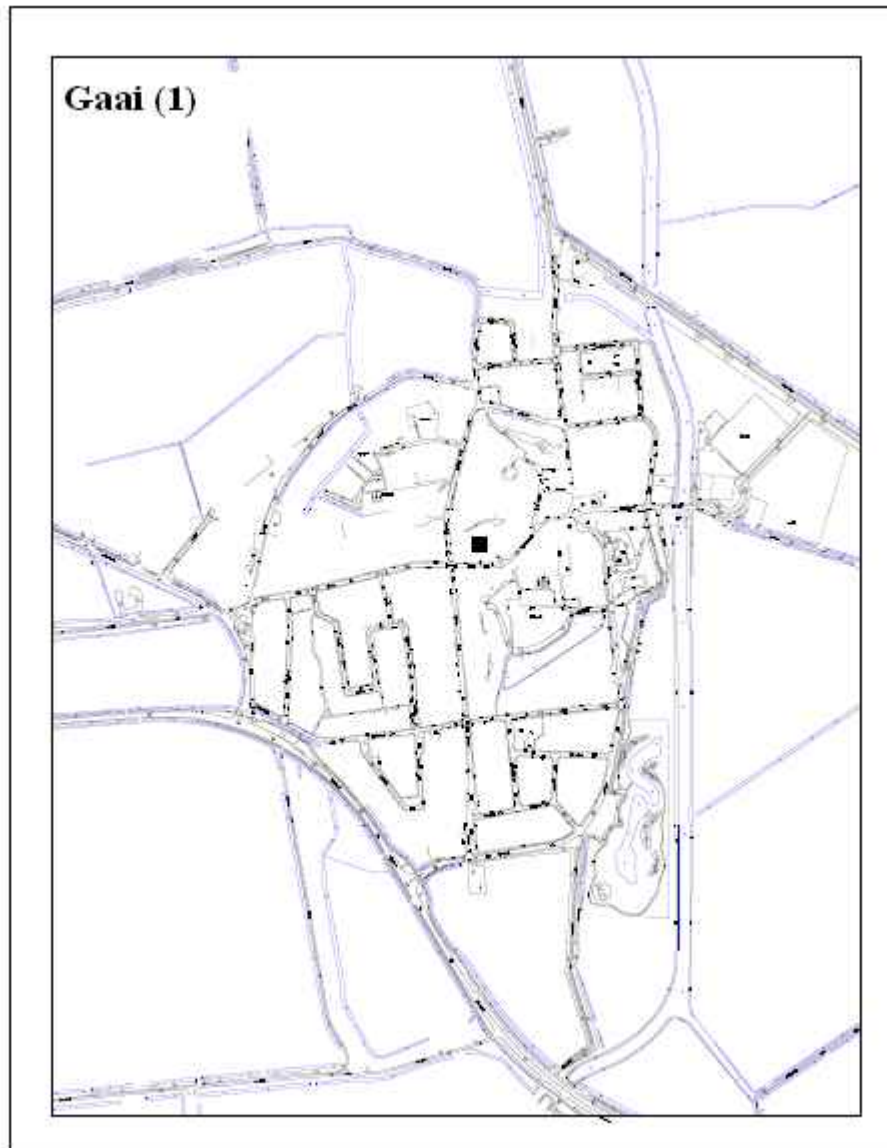
10 territoria

Koolmezen zien we zomer en winter in onze tuinen. In de winter zijn ze karakteristiek op onze voerders in de achtertuinen. In de zomer bewonen ze onze opgehangen nestkasten. Koolmezen zijn holenbroeders en zoeken in bestaande beplanting nestholten om te broeden. In de bebouwde kom zijn ze erg algemeen omdat door middel van het ophangen van nestkasten voor voldoende nestgelegenheid wordt gezorgd. De dichtheid in het onderzoeksgebied (0,15 p/ha) is laag ten opzichte van Sas van Gent (0.86 p/ha), Axel (0.93 p/ha.) en Terneuzen (0.52 p/ha).

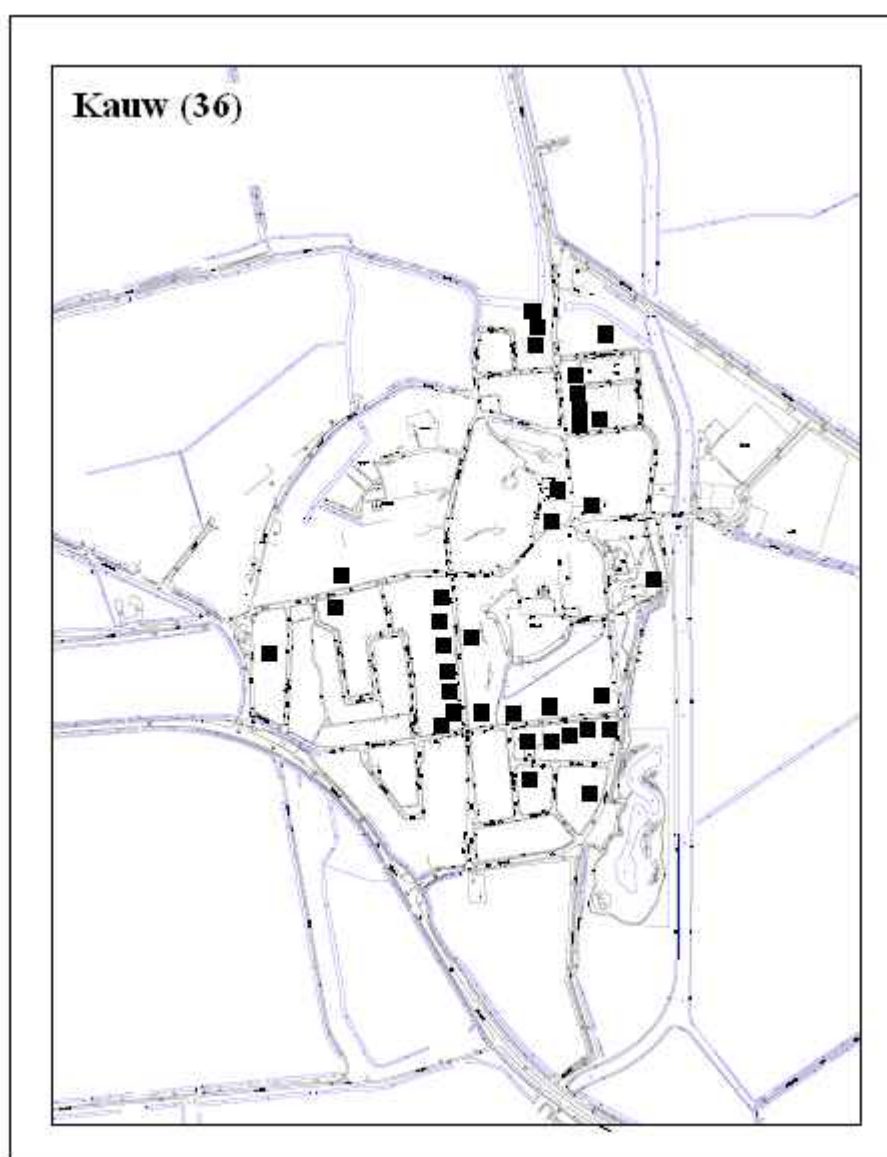
Gaai *Garrulus glandarius*
1 territorium

De Gaai is een soort die de laatste decennia is toegenomen. Het is een mooie vogel om te zien. Veel geluid maken ze niet. Parken en tuinen zijn een ideaal biotoop. Ze kunnen een groot territorium hebben. Ze zijn qua voedselkeuze niet erg kieskeurig.

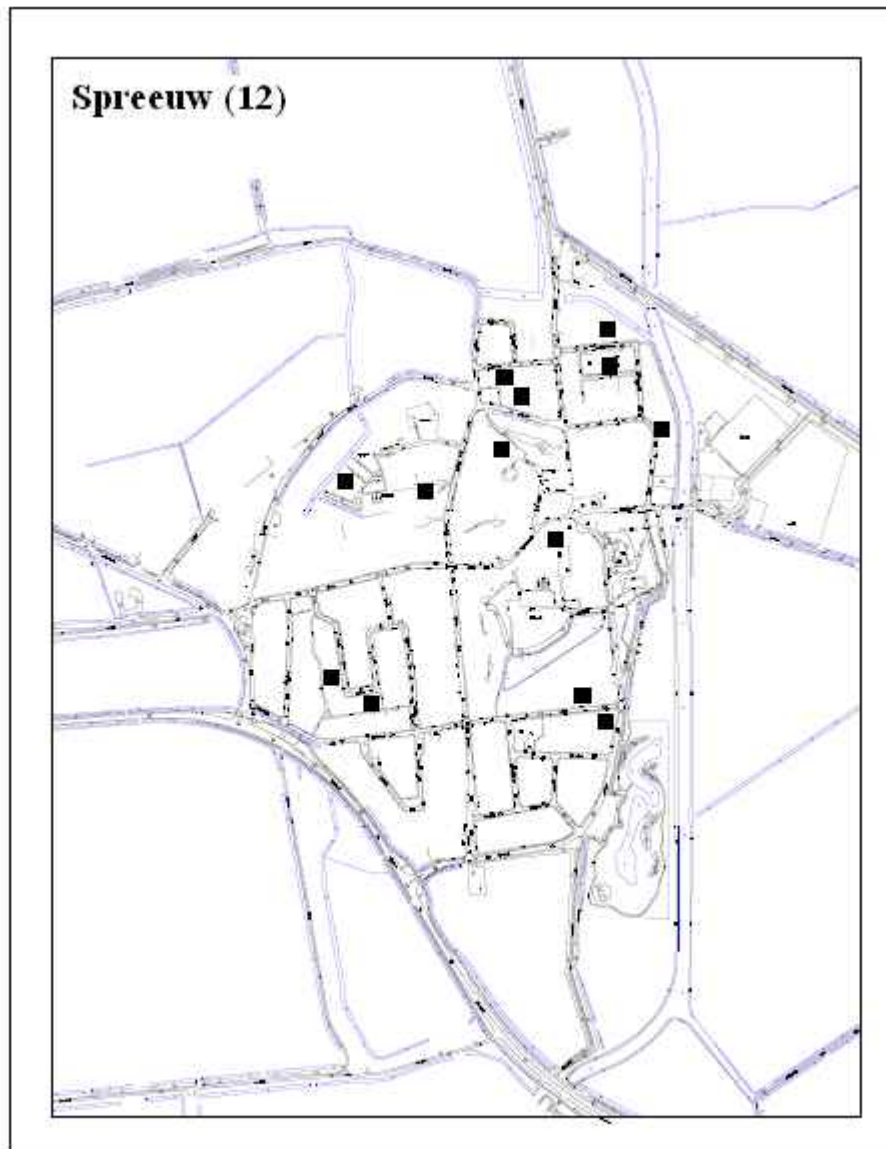
Kauw *Corvus monedula*
36 territoria

De Kauw zit als broedvogel nog steeds in de lift. Vooral in stedelijk gebied neemt de soort in aantal toe. Tot de jaren zeventig was de Kauw in Zeeuws Vlaanderen een zeldzame broedvogel. Sindsdien is het aantal broedvogels sterk toegenomen. In bossen maken Kauwen gebruik van holten in oude bomen waarin een nest wordt gebouwd. In het onderzoeksgebied maken vrijwel alle Kauwen gebruik van schoorstenen waarin een nest wordt gebouwd. Schoorstenen van oudere gebouwen zijn vaak goed bereikbaar en niet afgeschermd.

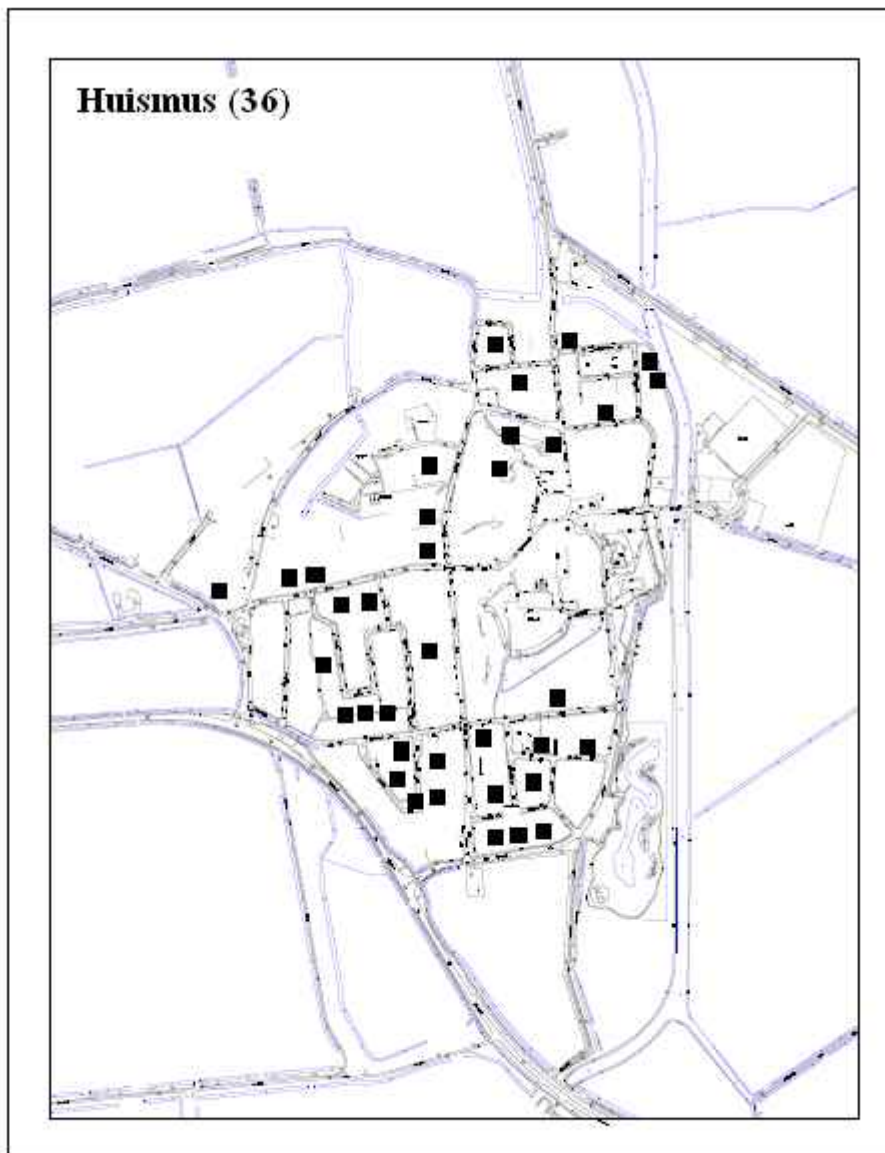
Spreeuw *Sturnus vulgaris*
12 territoria

De Spreeuw doet het momenteel erg slecht in Nederland. De aantallen zijn de laatste decennia sterk afgenomen. Ook in Biervliet zijn geen grote aantallen vastgesteld, de soort hier niet in de top 5 van de meest voorkomende broedvogels.

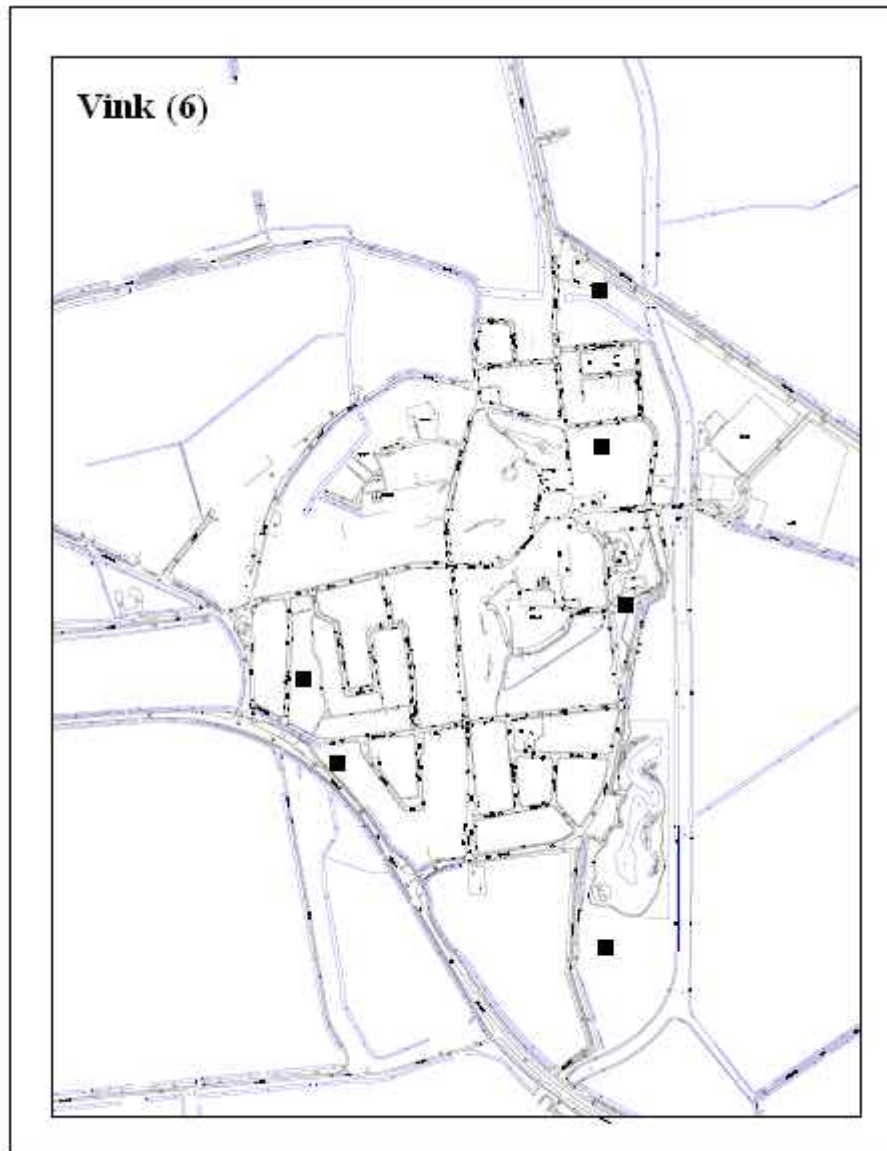
Huismus *Passer domesticus*
36 territoria

De Huismus was tot enkele decennia geleden de meest voorkomende vogelsoort in Nederland. De aantallen zijn echter zeer sterk afgenomen waardoor de Huismus op de Rode Lijst geplaatst is. De oorzaken van de sterke afname zijn waarschijnlijk een combinatie van factoren.

Vink *Fringila coelebs*
6 territoria

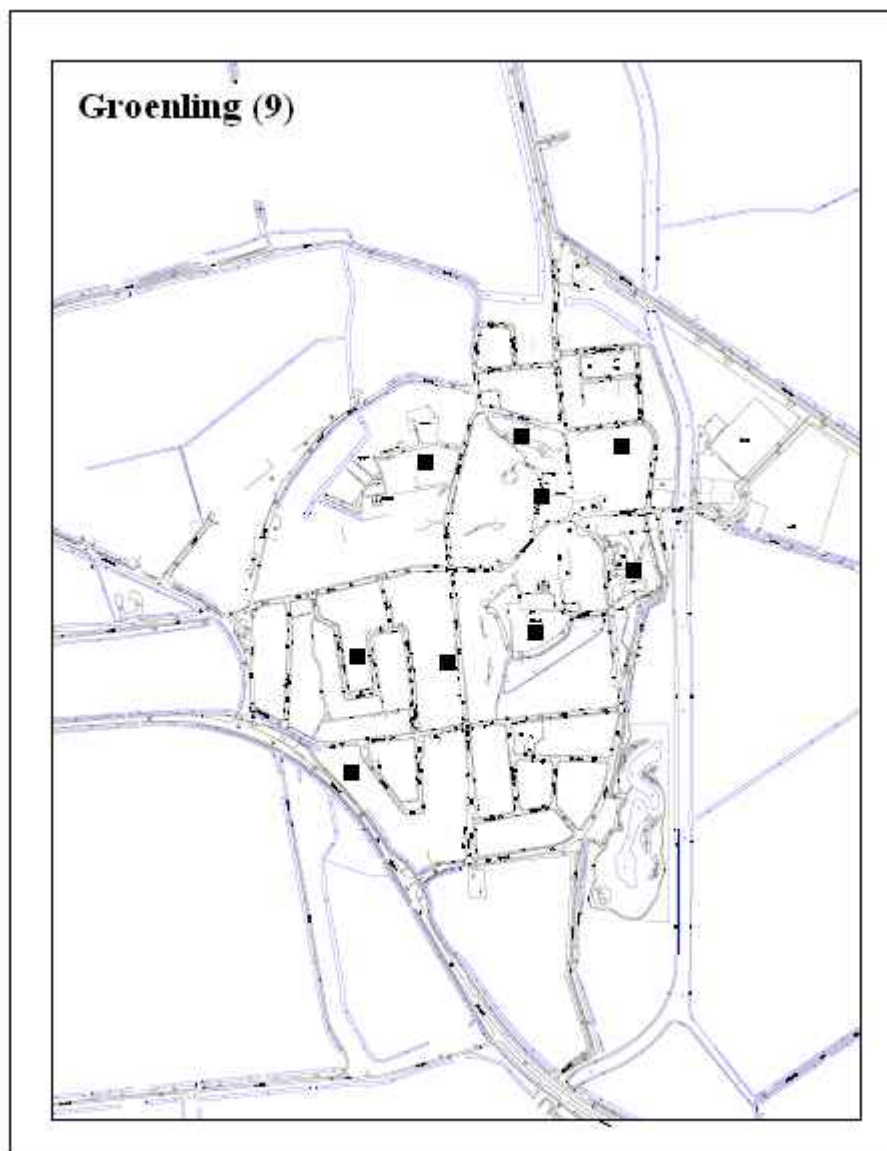
Vinken zijn echte bosvogels. In steden en dorpen bewonen zij parken met bomen en struiken. Ook in het onderzoeksgebied zijn de gevonden territoria in de directe omgeving van parken gevonden.

Groenling *Chloris chloris*

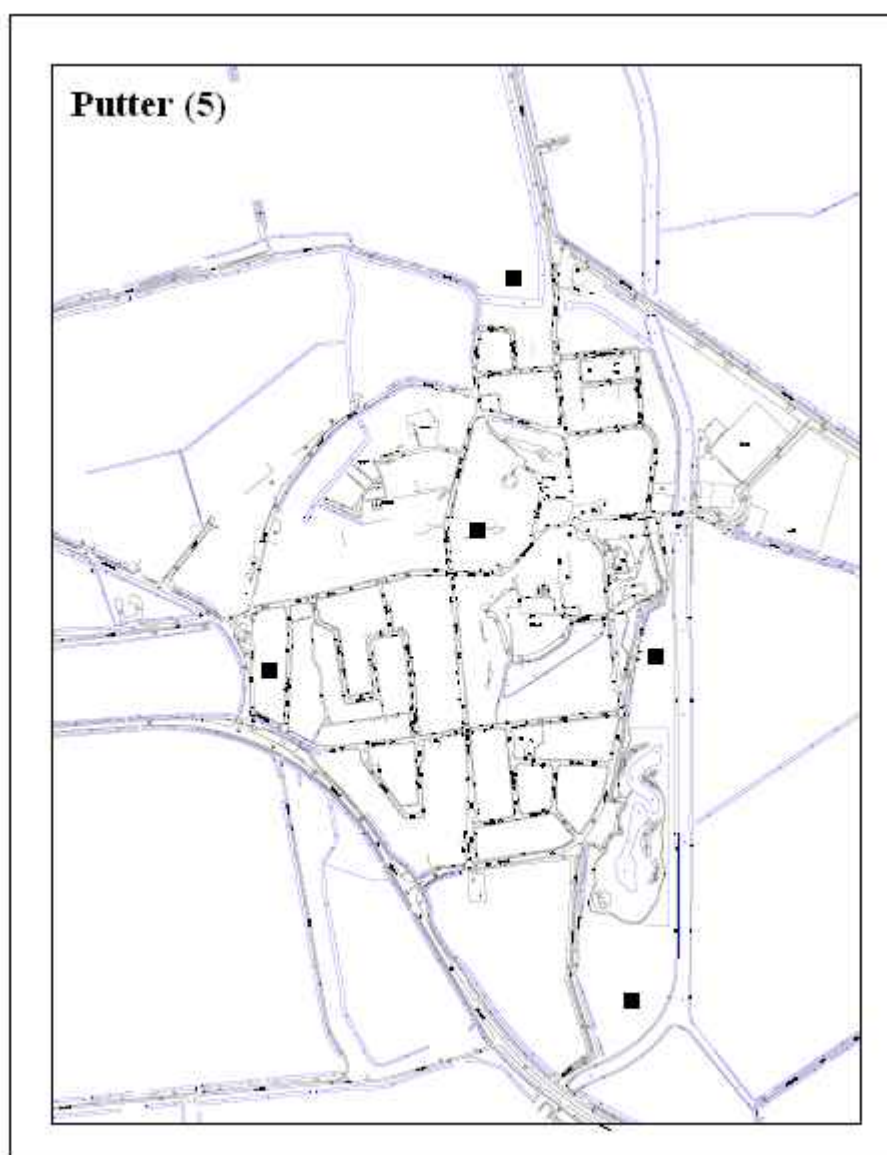
9 territoria

De Groenling is een minder uitgesproken bosvogel. Zij prevaleren een meer open landschap. In het onderzoeksgebied werden 9 territoria (0,14 p/ha). Groenlingen zingen in toppen van bomen en houden ook ronde zangvluchten. Hoewel de fusie afstand 250 meter bedraagt liggen vrijwel alle territoria binnen deze afstand van elkaar. Op het verspreidingskaartje is te zien dat ook de Groenling voorkeur heeft voor de groene delen van het onderzoeksgebied.

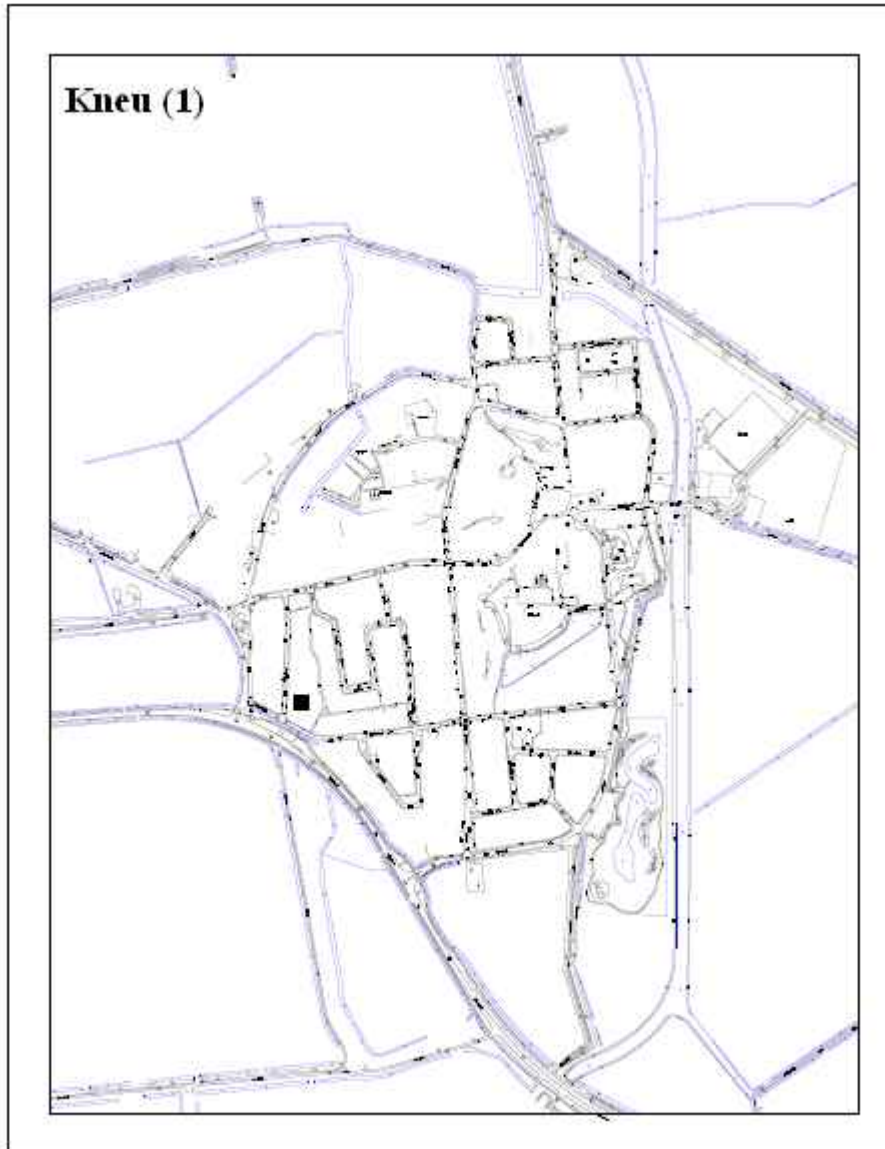
Putter *Carduelis carduelis*
5 territoria

De Putter is één van de mooiste en kleurrijkste zangvogels die wij in Nederland rijk zijn. Gelieft zijn ze onder de wildzanghouders, die zij in gevangenschap kweken. Echter wordt deze soort ook nog steeds door illegale vangers in Zeeuws-Vlaanderen uit de natuur bemachtigd. In het onderzoeksgebied te Biervliet werden 5 territoria vastgesteld. Zingende mannetjes werden in boomrijke tuinen en parkjes waargenomen, vrijwel het zelfde biotoop als de Groenling.

Kneu *Carduelis cannabina*
1 territorium

De Kneu is een kenmerkende soort voor open terreinen met veel ruigte vegetatie en hier en daar struweel. In het nette Nederland worden deze biotopen steeds zeldzamer. Het Dorpsbos zou een geschikt biotoop kunnen zijn, maar is misschien iets te netjes.

4 Aanbevelingen voor inrichting en beheer

Door in de toekomst bij inrichting en beheer rekening te houden met broedvogels, kan het biotoop verbeterd of behouden worden. Deze maatregelen zijn niet alleen gunstig voor vogels en andere natuurwaarden, maar zijn ook gunstig voor een gezondere en prettigere leefomgeving voor de mens.

In het onderzoeksgebied liggen diverse kleine parken en nog enkele oude boerenerven, het is van groot belang om deze te behouden. Ook het kerkhof met het wat extensiever beheerd groen is een goed biotoop. De wat meer bijzondere soorten zijn hier aangetroffen. Zeer belangrijk voor vogels is het Dorpsbos van Biervliet. Veel soorten broeden hier of komen hier foerageren. Zwaluwen vinden langs de oevers van de waterpartijen modder om hun nest mee te maken. Het terrein zou iets extensiever beheerd kunnen worden zodat er wat meer broed- en foerageergebied ontstaat voor eenden en zangvogels. Het aanplanten van wat extra struweel dat uitgerasterd wordt zou hier een positieve bijdrage aan kunnen leveren.

Bij sloop van bebouwing dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen en de aanwezigheid van vleermuizen.

Bij nieuwbouwprojecten kunnen op plaatsen waarop geen hinder veroorzaakt wordt, neststenen ingemetseld worden. Deze maatregel is zeer positief voor Gierzwaluw, Zwarte Roodstaart, Huismus, Koolmees, Pimpelmees en vleermuizen. Voor Huiszwaluwen kan een gunstige nestelrand (inclusief muur waaraan nest goed gehecht kan worden) in het ontwerp opgenomen worden. Het ophangen van kunstnesten voor Huiszwaluwen kan ook positief zijn. Men kan er naar streven om bij ieder nieuwbouwproject een aantal gunstige maatregelen uit te voeren. Dit geldt zeker voor overheidsgebouwen en bedrijfsgebouwen.

Bij bestaande gebouwen kunnen nestkasten aangebracht worden voor wat minder algemene en karakteristieke soorten (Huisumus, Huiszwaluw, Zwarte Roodstaart, Witte Kwikstaart en Gierzwaluw). Het nestkastproject dat in 2007 en 2008 is uitgevoerd, is een prima initiatief. Aanvullend zouden overheidsgebouwen en bedrijfsgebouwen voorzien kunnen worden van nestkasten.

Bij herinrichting van wijken en straten kan vaker beplanting aangebracht worden. De voorkeur gaat hierbij uit naar inheemse beplanting. Inheemse beplanting levert meer voedsel op dan uitheemse beplanting.

Bij het aanleggen van wateren, kan een natuurlijker profiel aangelegd worden waarin zich wat oevervegetatie kan ontwikkelen en waar zwaluwen klei kunnen vinden om hun nest te bouwen.

Het is wenselijk om voorlichting te verstrekken aan huiseigenaren waar Huiszwaluwen broeden. Nog zeer regelmatig worden nesten verwijderd in het broedseizoen. Door middel van een folder kan informatie verstrekt worden over de levenswijze van deze vogel en het voorkomen van overlast. Mogelijk dat in samenwerking met andere gemeenten en de provincie Zeeland een provinciale folder gedrukt kan worden.

Literatuur

Van Dijk A.J. 1993. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON, Beek-Ubbergen.

Broedvogels van Zeeland / Jan-Willem Vergeer, Gerard van Zuylen – Utrecht 1994

M.A. Buise, F.L.L. Tombeur, Vogels tussen Zwin en Saeftinghe 1988

Remmerts. R. 2008. Broedvogelinventarisatie Axel 2008. Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut. Terneuzen.

Wieland A. 2007. Broedvogelinventarisatie Terneuzen 2007. Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut, Terneuzen.

Wieland A. 2009. Broedvogelinventarisatie Sas van Gent 2008. Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut, Terneuzen.

Colofon

Maart 2010

Opdrachtgever:

Gemeente Terneuzen
Postbus 35
4530 AA Terneuzen
Contactpersoon: S. De Froy
gemeente@terneuzen.nl
www.terneuzen.nl

Rapport opgesteld door:

Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut
Postbus 319
4530 AH Terneuzen
A. Wieland en M. Knipping
info@steltkluut.nl
www.steltkluut.nl

Wijze van citeren: Wieland A. & Knipping M. 2010. Broedvogelinventarisatie Biervliet 2010.
Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut, Terneuzen.

Foto's Biervliet, Alex Wieland

